

Szerkesztőségi iroda:
Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-és szám,
ahová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
ahová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére von-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Felkeltés szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Előfizetési árak:
Égész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 3 .
— Egyes szám ára 8 fill. —
Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.
Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
számban délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1904.

XXXIII. évfolyam. 283. szám.

Hétfő, december 12.

A miniszterelnök diadalutja.

— Saját tudósítónk expres-jelentése. —

Tisza István gróf miniszterelnöknek és kíséretének Marosvásárhelyre való utazása az erdélyi részekbe valósgóság diadalutját várt. Kolozsvárról öt kocsit kellett a vonathoz csatolni, amelyben Kolozsvármegyének 25 tagu, Kolozsvár városának 25 tagu és Szolnok-Dobokavármegyének küldöttségei a kora reggeli órákban — a különvonat reggeli 4 óra 25 perckor ért Kolozsvárra — teljes rendben helyezkedtek el.

Az utban.

A nap első sugarai már áttörtek a komor felhőzeten és megvilágították a déres pályát, midőn Aranyos-Géresre ért a vonat, amelyet itt nagy közönség hársány éljenzéssel üdvözölt. Kolozsvárról Jósika Sándor báró, Sándor József, Serbán Miklós és Rónay Elemér orsz. képviselők csatlakoztak a miniszterelnök kíséretéhez, Gyarmathy Zsigmond kir. tanácsos, dr. Gidófalvy István közjegyző, dr. Naller Károly miniszteri tanácsos, főrendiházi tag, dr. Szadeczky Lajos egyetemi tanár, Gajzágó Manó főügyész, Bély Ákos kolozsmegyei, Mikó Bálint csikmegyei és gróf Bethlen Pál beszerencsaszódmezei főispánok, Dózsa Endre, Betegh Imre és Pintér főjegyzők csatlakoztak a különvonathoz. Azonfelül Kolozsvárról az utóbb induló rendes vonattal utaztak sokan Marosvásárhelyre.

Az első hivatalos fogadtatás Székely-Kocsárdon volt, ahová 6 óra 30 perckor érkezett a különvonat. Itt Torda-Aranyos vármegye szabadalvú pártjának nagy küldöttsége várta a miniszterelnököt, a melyben képviselve volt Zeyk Józseffel élén a megye értelmiségének szinte java. A küldöttséghez messze földről összesereglett sokaság csatlakozott, köztük különösen nagy számban székely földmivelőnöl s igaz magyaros lelkesedéssel fogadták Tisza István grófot.

Maros-Ludason nemzeti színű lobogók alatt, zenésző mellett kivonult nagy közönség a Szózat hangjaival fogadta a miniszterelnököt.

Maros-Csapón beláthatatlan sokaság várta a vonatot, amelyet a kürtök diszjele fogadott, zenekar pedig rázendített a Hymusra. A lobogók egész erdejé diszítette a pályaudvart. Egyikről sem hiányzott a székelyek cimere a nappal, a holddal és az esthajnali csillaggal. A közönség élén Apor István báró üdvözölte a miniszterelnököt a helyi szabadalvú párt tegnapi közgyűlésének határozataiból és sikert kívánt a nemzet nagy érdekeit szolgáló hazafias törekvéseihez.

Maros-Torda vármegye határán Nyárádfőn hatalmas tömeg várta a vonatot. Itt Maros Torda vármegye nagyszámu küldöttsége üdvözölte a miniszterelnököt.

A miniszterelnök minden helyen meleg szavakkal válaszolt az üdvözlésekre. Az ut folyamán majdnem az összes erdélyi megyékből és városokból küldöttségek csatlakoztak a vonathoz, úgy hogy Marosvásárhely felé a vasuti kocsikban már ugyszólván egymás hátán szorongtak az emberek.

Marosvásárhelyen.

Marosvásárhelyen a vonatot nagy közönség fogadta, amelynek élén Bernády György polgármester üdvözölte a miniszterelnököt, aki néhány szóval megköszönte az üdvözlést.

A miniszterelnök gyalog vonult be a városba. Előli a festőies díszmagyarba öltözött lovasbandérium nyitotta meg a menetet, míg a beláthatatlan sor két oldalát a székely bandérium kísérte. A fogadtatás rendkívül szívélyes és lelkes volt, amiben nagy része van az ellenzéki

párt vezérfőfőinek, akik a népet minden ellentűntetésről lebeszéltek.

A pártgyűlés délelőtt 11 órakor volt a Transzilvánia-szálló nagytermében. Midőn az impozáns menet a szállóhoz ért, Tisza István grófot egy fehér ruhába öltözött kis leánya, Hegedűs Iluska gyönyörű bokréta átnyújtásával üdvözölte.

A nagyterem zsúfolóság megtelt választópolgárokkal. A karzatokat lelkes hölgyközönség foglalta el. A gyűlésen megjelent Milden Konrád helsingforsi egyetemi tanár is, a ki Kolozsvárott időzik az egyetemen a magyar nyelv megtanulása végett.

A gyűlést délelőtt 11 órakor Kabdebo Ferenc közjegyző pártelnök nyitotta meg, a kinek javaslatára Tauszik Hugó kereskedelmi és iparkamarai elnök, Farkas Albert alispán, Csontos Olivér ügyvéd, Deák Lajos tanfelügyelő és Bürger Albert gyárosból álló küldöttség ment a miniszterelnökért. A miniszterelnököt riadó lelkes éljenzéssel és tapsal fogadták, a karzatokról a hölgyek özönével szórtak rá virágot.

Az elnök ékes szavakkal üdvözölte a miniszterelnököt, majd Horváth Józsefnek, a szabadalvú párt elnökének adta át a szót, a ki talpraesett indoklással a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

A marosvásárhelyi szabadalvú párt teljes tudatában van ama nehéz, de valóban hazafias feladatnak, a melyet gróf Tisza István miniszterelnök (Hosszas, élénk éljenzés) teljesít, midőn az években át szeretett hazának kiszámíthatatlan nagyságu erkölcsi és anyagi kárára dülő parlamenti anarchiát megfékezi, (Ugy van!) teljes tudatában van annak, hogy a minden jogot és rendszabályt elülrő technikai obstrukció megtörése távolról sem azonos a szólásszabadság korlátozásával; (Igaz, Ugy van!) tudatában van annak, hogy gróf Tisza István miniszterelnök (Hosszas, lelkes éljenzés) nem kíván historialag megszerzett jogokat, amelyek mindannyiuk előtt szentek, sérthetetlenek, elkobozni, (Igaz, Ugy van!) hanem ő a parlamentben is biztosítani kívánja a jogtalansággal és erőszakkal szemben a valódi szólásszabadság teljes és zavartalan orvoslását. (Igaz, Ugy van! Zajos helyeslés.) Szilárd alapját kívánja lerakni a komoly és tartalmas parlamenti tárgyalásoknak (Helyeslés) és ez által biztosítani kívánja Magyarország részére a képviselőház munkásságának gyümölcsöző voltát, (Eljenzés) miért is kimondja a marosvásárhelyi szabadalvú párt, hogy Tisza István gróf miniszterelnököt (Élénk éljenzés) nagyrabecsüléséről, tiszteletéről, (Igaz, Ugy van!) szeretetteljes ragaszkodásáról biztosítja (Élénk éljenzés) őt és a kormányt hazafias törekvésben rendíthetetlenül támogatja és munkásságának sikert és diadalt kíván. (Hosszas, lelkes éljenzés és taps. Felkiáltások: Csatlakozzunk mi is, a többi törvényhatóság-beliek!)

Ezután Csongvay Lajos dr. ügyvéd, az ügyvédi kamara elnöke, majd Bodolla Ferenc ügyvéd támogatták lelkes hévvel és ékesszólással a javaslatot, midőn a már-már türelmellenkedő közönség „Halljuk a miniszterelnököt!” felkiáltásaira Tisza István gróf állott fel, akit percekig tartó tomboló éljenzés a taps fogadott.

A miniszterelnök beszéde.

Tisza István gróf miniszterelnök beszédéből kiemeljük a következőket:

A miniszterelnök általános bevezető szavak után egy idézettel kezdte beszédét. A magyar parlamentnek egy kiváló tagja csak tavaly még ékkép jellemezte a parlament lényegét: „A parlamentnek működése kettőből áll: a vitaközönségből, melynek levegője a szólásszabadság, azután a határozathozatalból. Határozathozatalra küldi ki a képviselőházat a nemzet és a vita csak arra szolgál, hogy a határozathozatalnak anyagot szolgáltatson és a Ház a vitában felhozott érvek szerint döntsön.

Hát, t. uraim, — mondotta a miniszterelnök — talán meglepetve fogják hallani, hogy ezeket a szavakat alig egy évvel ezelőtt gróf

Apponyi Albert mondotta. (Élénk derűtség. Felkiáltások: Abcug!) Engedjék meg, hogy arra kérjem az urakat, hogy mi az abcugolás terére ne kövessük ellenfeleiket.) Tetszés. Halljuk! Halljuk!

Hát igaza van gróf Apponyi Albertnek, illetve igaza volt, mert itt disztüingváni kell a van és a volt között. Igaza volt. A parlament lényege a határozathozatal előkészítő, megérlelt vitaközönség és a határozathozatal a technikai obstrukció pedig egyformán támadja meg és teszi lehetetlenné a határozathozatalt. (Igaz! Ugy van!) Tehát kiöli a parlamentárizmusból magát annak egész lényegét, üres formává, üresen zakatoló, szalmát csépelő géppé teszi azt, amely a nemzet számára hasznos eredményekre többé nem vezethet és amelylyel szemben elsőrendű kötelessége mindenkinnek, aki a parlamentárizmushoz igazán ragaszkodik, hogy ennek a visszaélésnek, ennek az elfajulásnak véget vessen.

A kérdés csak az, hogy véget vehetünk-e ennek az állapotnak a mai házszabályok — illetőleg a tegnapi házszabályok — pontos betartása mellett. Felesleges nyílt ajtót betörünk. Számtalanszor konstataltuk már és fájdalom beigazolták az események, hogy a mi házszabályaink a technikai obstrukciónak minden fogyorét rendelkezésére bocsátják bárholonnan összeverődött kis csoportnak, föltétlen vétőjogot adnak a ház husz-harminc tagjának és ha megérik ezt — a mint-hogybeigazolódott számtalanszor, hogy megérik — ha akad a háznak husz-harminc tagja, aki ezzel a vétőjoggal egész lelkiismeretfenséggel élni akar, akkor az ország, ha csak elpusztulni nem akar, kell hogy a formán tultegye magát egyszer, hogy a lényegét megmentse. (Élénk helyeslés.)

Ezt a formásértést t. uram, nem ravaszkodással, nem fufanggal volt szabad elkövetni, nem úgy uraim, hogy igyekezzünk belemagyarázni olyan dolgot a házszabályokba, ami bennük nincs (Élénk helyeslés); ez méltatlan szerep lett volna mihozzánk és méltatlan az ügyhöz, (Igaz, Ugy van!) de igenis meg kellett az igazat mondani, meg kellett mondanunk azt, hogy itt a forma, a melynek rendeltetése az volna, hogy azt a keretet szolgáltatssa, a melyben élhet a nemzet, megfojtani akarja a nemzetet és azt a nemzet torkán lévő megszorított kötelet át kellett vágni egyszer, hogy a nemzet élhessen. (Zajos tetszés, helyeslés, éljenzés taps.)

Az igaz, formásértés követetett el és én leszek az utolsó ember, aki azt állítja, hogy egy formásértés valami olyan könnyen vehető dolog és nagy bünt követet el az, aki az alkotmányos életnek formáit parancsoló szükség nélkül sérti meg. (Igaz, Ugy van!) A kérdés csak az, hogy szabad-e megsérteni a formát akkor, ha parancsoló szükség esete beáll. (Felkiáltások: Szabad! Meg kell sérteni!)

Azután foglalkozott a miniszterelnök azzal az érvel, hogy a mai képviselőház nem képviseli a nemzet akarát. Azt nem merik állítani, hogy azért nem, mert a választások meg lettek hamisítva, mert hiszen ország-világ tudja, hogy az utolsó választásoknál ha történtek visszaélések, legalább százszor olyan mértékben követettek el a demagógia részéről, mint a kormány részéről. (Igaz, Ugy van!) De igenis állítják azt, hogy nem elég liberális a cenzus, kevesen vannak a választók, ezek a magyar nemzetet nem képviselik. És előli gróf Apponyi Albert és azt mondja, hogy ő a törvényhozást csak akkor ismerheti el valóban a magyar nemzeti akarát képviselőjének, ha a cenzus leszállítatik, nem tudom meddig, erről nem nyilatkozott. (Derűtség.)

Hát én evvel az állásponttal szemben — mondotta Tisza — idézem gróf Apponyi Albertet — nem az 1904. évi, de az 1903. évi gróf Apponyi Albertet (Derűtség) Idézem (Felkiáltások: Halljuk! Halljuk!) gróf Apponyi Albertet, a ki foglalkozott evvel az érveléssel ugyancsak 1903. június 22-én tartott beszédében és a ki azt mondja: A nemzet akarata közjogi kifejezője a képviselőház és a képviselőház határozata közjogilag a nemzet akarata. Itt azután előadja azt a kifogást, hogy le kell előbb a cenzust szállítani. De erre azt mondja: Szóval, t. képviselő urak, ha mi a választási rendszer fogyatékoságait nem abból a szempontból hozzuk fel, hogy annak reformját kívánjuk, a miben egyetértünk az urakkal, hanem abból a szempontból, hogy a képviselőháznak jogcímét kifogásoljuk, akkor beláthatatlan, megoldhatatlan, soha meg nem szünő bizonytalanságok

elé megyünk. És ő hozzáteszi, hogy ez a felfogás minden a világon, csak nem magyar.

Arany igazság ez, mert a magyar jogtörténelmi felfogás a pozitív jogon alapul és nem a többi jogoknak tisztán szubjektív alomképei és odajutunk a végén, hogy azt az érvt használjuk mi is jóhiszeműleg, a melylyel a román nemzeti párt az erdélyi unio törvényességét megtámadta.

Nos, kérem, én is ma csatlakozom az 1903. évi gróf Apponyihoz az 1904. évi gróf Apponyival szemben. (Élénk derűtség. Tetszés.) És t. uraim, ha körülnézünk, azt fogjuk látni, hogy hasonló jelenségek, a parlamentarizmus hasonló elfajulásai fordultak elő mindenütt a világon és volt rá eset máskor is, hogy akadtak az alkotmányosság lényegét tisztelő és az alkotmányosság lényege és a nemzet valódi jogai mellett sikra szállni kész hazafiak, akik készek voltak megszegni a formát azért, hogy véget vessenek ez állapotoknak.

Nem állunk tehát egyedül és nagyon jó társaságban találhatjuk magunkat. (Igaz! Ugy van!) Mert, hogy egyebet ne említsek, az angol közélet legkiválóbb, legnagyobb, legliberálisabb államférfiai követték el ott ugyanazt a jogtiprást, ugyanazt az alkotmányserelmet, melyet állítólag mi itt elkövettünk.

És uraim, ha más államok keresztül estek ezen a szükséges kurán, vajjon nekünk magyaroknak szabad-e tovább várnunk.

Hát uraim, azt hiszem, eleget várt ez a nemzet; azt hiszem, elég soká tűrtük el mindazt a borzasztó anyagi és erkölcsi kárt, amelyet a technikai obstrukciónak köszönhetünk. Én legálább attól vagyok áthatva, hogy magyar ember, aki ezen ország ügyeiért felelős, ezt a felelősségérzetét nyugodtan nem viselheti tovább, ha a nyugalomnak, a békének első pillanatát fel nem használja ezen tarthatatlan állapotok gyökeres orvoslására. (Élénk helyeslés.) Ezt parancsolta nekem kötelességérzetem. (Éljenzés.) Ennek a parancsnak, ennek az egyedül, de azután feltétlenül engedelmisséget követelő parancsnak, amelyet kötelezőnek ismerek magamra nézve, ennek a parancsnak engedelmeskedtem, mikor a kérdést napirendre tűztem és annak megoldásért kockára tettem mindenemet, annak megoldásért harcra vittem egész erőmet. (Hosszas zajos tetszés, éljenzés és taps.)

Most már tisztelt uraim, önökön a sor. Azt hiszem, a nemzet ura sorsának. A mit mi tettünk, semmi egyéb, mint letörése a békóknak, amelyekkel a nemzetet akarták önrindelkezési jogában megakadályozni. Önök fognak dönteni a felett, hogy mi járunk-e helyes uton vagy nem. Én arra kérem önöket, hogy akkor, mikor az igaz szabadságszeretetre, amely él és élni fog a magyar nemzetben (Igaz! Ugy van!) és arra a kötelességérzetre, amely arra kell, hogy tanítson mindnyájunkat, hogy a hazát nemcsak szavakkal, de tettekkel (Igaz! Ugy van!) és ha kell, küzdelemmel is kell szeretni. Az isteni gondviselés a maga véghetetlen bölcsességében semmit, ami igazán drága és becses, nem ad ingyen az emberiségnek. Egyeseknek és nemzeteknek. Egyeseknek és nemzeteknek meg kell minden javukért küzdeniök. Annál erősebb munkával, annál erősebb küzdelemmel, mentül nagyobb, mentül drágább, mentül becsesebb jótéteményről van szó.

Egy nemzetnek legdrágább kincse, legbecsebb vagyona a szabadság, az önrindelkezési jog. De ezt csak olyan nemzet szerezheti meg és mindenképp csak olyan nemzet tarthatja meg, amely kiérdemli azt, kiérdemli áldozatkész kötelességteljesítéssel, kiérdemli avval, hogy nem vonakodik a munkától, nem vonakodik a küzdelemtől, hanem a nemzet színe-java, a nemzet bölcsőbb, komolyabb, hazafiasabb, kötelességérzőbb része elfoglalhatja a forumot, azt a tért, amelytől megilleti és nem szolgáltatja át a közéletet demagógok és kalandorok számára. (Hosszas, zajos tetszés, éljenzés és taps.)

Ezt kell éreznünk t. uraim, mindnyájunknak, ez az érzés kell, hogy megacélozza izmainkat, ez az érzés kell, hogy azt az elhatározást érlelje meg lelkünkben, hogy felvesszük ezt a harcot, mert az országnak szüksége van rá és a fegyvert csak a győzelem után fogjuk letenni. (Hosszas lelkes éljenzés és taps.)

A miniszterelnök nagy ovációval fogadott beszéde után Fenyvesi Soma dr. ügyvéd lendületes szavakban adott visszhangot. Azután Csontos Olivér indítványára üdvözölték az iglói szabadelvű pártot, mire Szentiványi Miklós, Háromszék vármegyei alispán a többi erdélyrészi hatóságok nevében köszönetet mondott Marosvásárhely törvényhatóságának, hogy alkalmat adott nekik arra a nemes, hazafias élvezetre, hogy a miniszterelnök nyilatkozatait meghallgassák.

A honvédelmi miniszter beszéde.

A közönség azután Nyiri Sándor honvédelmi minisztert kívánta hallani, aki a következő beszédet mondotta:

T. uraim! Kedves honfitársaim! (Halljuk! Halljuk!) Igaz szerete tel üdvözlöm önöket, mint azon kabinetnek egy szerény tagja, (Élénk éljenzés) amelynek élén gróf Tisza István áll, (Lelkes éljenzés) aki iránt mindnyájan lelkesedéssel viseltetünk, (Igaz! Ugy van!) akit én nemcsak meggyőződésből, de rajongó szeretettel (Élénk tetszés) követek azon az uton, amelyen ezt a hazát nagygyá és boldoggá akarja tenni. De bennem mindenekelőtt feltámad a katonai, (Élénk éljenzés. Halljuk! Halljuk!) midőn önökkel állok szemben, a magyar nemzetnek ezen kiváló fajával, a székelységgel, amelynek mindenekelőtt kiváló harcias tulajdonságai vannak, (Élénk tetszés) a mely e haza történetében a veszélyes harcmezőkön oly sok dicső babért szerzett és amely, meg vagyok győződve, hogy ha újabb alkalom jönne rá, e babérokat csak szaporitáná. (Igaz! Ugy van!)

De nem erről van most szó. Nem megyünk mi most fegyverrel harcra. Most csak arról van szó, hogy munkaképessé tegyük a parlamentet, a mely sztrájkol. (Ugy van! Derűtség, tetszés.) Meltóztatnak emlékezni a vasuti sztrájkra. (Felkiáltások: Emlékezzünk!) Hát nem óriási kárt okozott ez az országnak? (Igaz! Ugy van! Lehetett-e ehhez keztyüs kézzel hozzányulni? (Felkiáltások: Dehogy lehetett!) Pedig mi ez a parlament-sztrájkjához képest? (Igaz! Ugy van!) Hiszen ott összpontosul a nemzetnek minden érdeke, legdrágább kincse, az egész állami élet minden ágazata ott jön össze; s ha ott kitör a sztrájk, akkor szünetel az államnak minden életnyilvánulása. (Igaz! Ugy van!) Ehhez sem lehetne tehát keztyüs kézzel hozzányulni. Hiszen minden megtörtént: kapacitáció, minden lehető, hogy békés uton rendezes, törvényesen, a forma megtartásával lehessen segíteni. De nem lehetett kapacitálni. Mi más maradt tehát hátra, mint egy kis formaséttel tenni ezt meg és megmenteni a lényegét? (Igaz! Ugy van!)

Mi ennek a kormánynak a főprogramja? Az, hogy érvényt szerezzünk egy, ha nem is katonai, de ennél talán fontosabb: egy polgári magyar vezényszónak (Hosszas, zajos tetszés, éljenzés és taps), annak a polgári vezényszónak, hogy: Előre! Előre a haladás és fejlődés útján, előre az anyagi és erkölcsi tökegyűjtés útján. (Igaz! Ugy van! Élénk tetszés.) Ez az igazi nemzeti politika. Ezt akarjuk mi érvényre juttatni. (Igaz! Ugy van!) Ezért kell munkaképessé tenni a parlamentet és éppen ezért én is lelkesedéssel hozzájárulok a kormánynak ur köszönetéhez azért, hogy ebben az ügykezetében őt olyan odaadással támogatják. Azzal zárom szavaimat: Fel a munkára és a győzelemre! (Hosszas, lelkes éljenzés és taps. Élénk felkiáltások: Halljuk Sándor János! Lelkes éljenzés.)

Sándor János belügyi államtitkár emel ezután szót.

Sándor államtitkár beszéde.

Az államtitkár beszédében konstatálta, hogy a nagy politikát, a nemzet küzdelmének lényegét olyan szépen ecsetelte már a miniszterelnök, hogy nincs szükség az ő győnge szavára ahhoz, hogy az bővebben megvilágítsák. Egyet azonban kötelessége megmondani (Halljuk! Halljuk!) és ez az, a mikor gróf Tisza István miniszterelnökhöz (Lelkes éljenzés) megérkezett a marosvásárhelyi szabadelvűpárt megítéző meghívása, ő kérésemet csatolta hozzá, (Élénk éljenzés) hogy jöjjön el ide (Félkiáltások: Nagyon jól tette!) és hallassa szavát Marosvásárhely szabadelvű polgárai előtt. (Félkiáltások: Örvendünk! Éljenzés.)

Ereztem — úgy mond az államtitkár — ezen eljárásom súlyát, indokolni is akarom, hogy miért tettem. Tettem azért, mert még abból az időből, a midőn önök között itt voltam, tapasztaltam, hogy hazánkban ezen a keleti részén élők közé csak közvetve jutnak el a hírek a politikai életből (Igaz! Ugy van!) és fájdalom azok a hírek, amelyek ide eljutnak, elferdítve, szándékosan eltorzítva, a valóságot elhallgatva (Félkiáltások! Hazugságok!), a lényegét elhomályosítva adják önök elé. (Ugy van! Ugy van!) Azt akartam, hogy jöjjön el ide az a férfi, azt akartam, hogy hadd lássa Marosvásárhely közönsége színről-színre, nézzen a szeme közé, lássa az azokban csillogó hazafias tüzet, hallja meg szavainak meggyőző erejét, érezze lelkének lelkesedését, szavának gyűjtő hatását és én nem hiszem, hogy Marosvásárhely ezek után is tudjon a hazug rágalmozókra hallgatni. (Hosszas zajos tetszés, éljenzés és taps.)

És akartam, hogy jöjjön el Tisza István gr. (Lelkes éljenzés) akit nemcsak gondolataiból, nemcsak szavaiból, hanem tetteiből is Marosvásárhely és a székelly nép igaz barátjának ismertem, hogy jöjjön el ő is ide és lássa meg színről-színre ezt a várost, ezt a polgárságot, a székelly népet és az erdélyi részeknek ideresrelegő közönségét, a szabadelvűpárt híveit, hogy lássa meg, hogy nemcsak azokból áll ez a város, a székellység, az erdélyi nép, a kik olyan fennen hirdetik, hogy ők hivatott képviselői a városnak, a nemzetnek és mindennek, ami itt van, hanem, hogy lássa meg, hogy az ő politikájának igaz hívei vannak itt (Igaz! Ugy van! Tetszés), a kik az ő gondolatait megértik (Hosszas, lelkes éljenzés), a kik az ő

hazafias tényeit tettekkel is képesek és hajlandók szolgáltni. (Lelkes éljenzés.)

Ime, ez az én miniszterelnököm, akit önöknek bemutatok (Lelkes éljenzés), ime ez az én városom, ez az én népem, a melyet a miniszterelnök urnak bemutatok. (Hosszantartó lelkes éljenzés, szünni nem akaró felkiáltások: Éljen Tisza István gróf! Éljen Sándor János!)

Ezután Kapdebo Ferenc elnök a határozati javaslatot egyhangulag elfogadottnak jelentve ki, (Lelkes éljenzés) meleg szavakban köszönetet mond a miniszterelnöknek megjelenéséért és beszédeért és ezzel a jelenlevők folytonos, lelkes „Éljen Tisza!” kiáltásai közepett a gyűlést beakasztja.

Az ülés folyama alatt a Transylvániaszálló előtti téren 40—50 suhanc áttörte a kordont, megdobálta a főkapitányt és Baksay kapitányt, akik közül az utóbbi bal füle mögött karcot szenvedett, de sérülése oly könnyű volt, hogy röviddel azután folytathatta szolgálatának teljesítését.

A gyűlésen az ünnepi beszédek végeztével a különböző küldöttségek üdvözölték Tisza István gróf miniszterelnököt:

A miniszterelnök lakásán, a Központi-szállóban fogadta Kükülő vármegye 300 tagú küldöttséget, majd azután a László-féle vendéglőben Torda-Aranyos vármegye küldöttségét fogadta.

A lakoma.

Délután 3 órakor lakoma volt a Transylvániaszálló nagytermében, ugyanabban, amelyben a gyűlés volt. A karzatok ismét zsufolva voltak nagy hölgyközönséggel. A terem is zsufolásig tele volt vendégekkel. Az újságíróknak az emelvényen, a miniszterelnök közelében adtak helyet. A lakoma, ha lehet, még lelkesebb lefolyású volt, mint a délelőtti ülés. A lakoma előtt és alatt az utcán összegyűlt tömeg a Kossuth-nótát énekelte; az énekhangokból is ki lehetett venni, hogy tulnyomólag fiatal leányok és fiúk voltak ott. A tömeg némi rendellenességeket is követelt el, amelyeknek azonban semmiféle komolyabb következménye nem volt, mert annak megelőzésére a rendőrség felül a katonaságot is kivezényelték, amely kordont vont a Transylvánia előtti térségen. Ellenzéki részről az előfordult rendezetlenségeket igyekeznek nagy demonstrációnak feltüntetni.

A lakomán az első felköszöntőt Bernády György dr. polgármester Marosvásárhely városa nevében, a másodikat pedig Kapdebo Ferenc a szabadelvű párt nevében mondotta, mindkettő a miniszterelnökre. A felköszöntőket lelkes éljenzéssel fogadták.

A felköszöntőkre a miniszterelnök zajos hatással reflektált majd Nyiri honvédelmi miniszter és Sándor József államtitkár is nagy tetszés mellett szót.

A miniszterelnök és kísérete este 6 óra 3 perckor a különvonattal elutazott.

A torontálmegei szabadelvűpárt közgyűlése.

Nagybecserek, december 12.

Torontálvármegye szabadelvű pártja dr. Kis János elnöklésével ma reggel tartotta meg pártértekezletét a Rózsa-szálloda éttermében. Az értekezlet reggel 9 órakor kezdődött, de már jóval ez előtt a nagyterem szorongásig megtelt a párt tagjaival, kik a közel s távolabb fekvő vidékekről nagy számmal jöttek be, hogy az értekezleten jelen lehessenek.

A jelen voltak közül a következőket sikerült feljegyeznünk:

Báró Hauser Károly, Rónay Ernő és László, Babics József, Jenovay Imre, Jenovay Zoltán, Schulte Vilmos, Bobor Gyula, Steinitzer Géza, Balás Iván, dr. Brájjer Lajos, Mayer Rezső, dr. Pollák Viktor, dr. Perisics Zoltán, Horváth Károly, Lowieser Imre, Föris József, dr. Klein Mór, Oda Antal, dr. Stassik Ferenc, dr. Mangold Samu, dr. Milos Aurél, Bánlaky András, dr. Grandjean József, Rigó István, Szilágyi Albert, Forster Imre, Schall Ferenc, Mesterovics István, Végh Károly, Benkovich Mihály, Szabadkay Ignác, Roth Gergely, Viszkidenszky Gusztáv, Zatkalik Károly, Deleschal Lajos, Fulda Károly, Reitter Oszkár, Czarina Szilárd, Forster Emil, Rehák István, dr. Pejov Lipót, Kaufmann István, Chorle Gyula, Bezuk István, Grosz József, Orsó Gáspár, ifj. Koch János, Floth Nándor, Kincsi Tivadar, Popovics György, Moinár István, Treisz Márton, Krausz Mihály, Papp János, Manojlovics György, Frey Gusztáv, Treisz József, Deusch Ignác, Stiebel Antal, Winter Fülöp, Micskai Vince, Száviics Gerő, Jovanovich György, Palanack Gyula, Andor János, Bartole János, Britz Fülöp, Neurohr József, Thöresz Jakab, Berlován Márkó, Mijatov Rada, Modjes Frigyes.

Dr. Kiss János az értekezletet a következő beszéddel nyitja meg:

Tisztelt Uram!

A mai értekezletet a pártelnökség szükségesnek találta egybehívni a mai törvényhatósági közgyűlés előtt azért, mert a közgyűlésen pártunkat érdeklő kérdések is tárgyalatni fognak.

Mielőtt ezekre vonatkozó előterjesztésünket megtenném, mindenképp előadom azt, miszerint a pártelnökség — a megyei szabadelvűpárt nevében — pártunk vezérének Tisza István grófnak a folyó évi november 18-iki képviselőházi határozat alkalmából táviratilag üdvözölte s úgy az ő, valamint a képviselőház szabadelvűpártjának eljárását helyeselte.

Kérjük, méltóztassanak ezt tudomásul venni.

A törvényhatóság mai közgyűlésén tárgyalatni fog báró Csávossy Gyula ur és társainak a „Torontái” című hírlapból bizonyára mindnyájunk által ismert indítványa.

A pártelnökség nevében ajánlom, miszerint az értekezlet mondja ki, hogy az említett indítványt a megyei szabadelvűpárt a megyei közgyűlésen támogatja és hogy ez pártkérdési képez, melynek pártunk minden tagja köteles magát alávetni.

Ez indítványukat röviden következőleg indokolom:

Tudva van az, igen tisztelt uraim, mindnyájunk előtt, miszerint a képviselőház tevékenysége éveken át már meddőségre volt látható, hogy a képviselőház az ország legégetőbb bajai és szükségletei sanálására szolgáló törvényeket sem hozhatta meg azért, mert a képviselőház tanácskozási rendje — házszabályai — annyira elavultak s annyira nem a mai kor emberei számára léteztek, hogy a képviselőház egy kis töredéke 30-40 ember is képes — visszaélve ezen házszabályok hiányosságával és tökéletlenségével — megakadályozni azt, hogy a képviselőház egyáltalán bármit is határozhasson.

Láttuk azt, hogy a mai képviselőháznak egy része — nagy kisebbsége — tényleg és pedig huzamosabb időn át meg is akadályozta azt, hogy a képviselőház határozatokat hozhasson.

Láttuk azt, hogy ennek következtében még a közigazgatás rendes menete is megakasztott s beállott az u. n. törvényen kívüli állapot, amidőn az ország kormányának törvényes joga nem volt az ország jövedelmeit beszédni s annak kiadásait folyósítani.

Láttuk azt, hogy terjedtek el — mindezek folytán — országszerte az anarchikus állapotok, melyek elvezettek az u. n. vasuti sztrájkig és az élelmi válságig.

Láttuk azt, hogy igaztárak a kötelességükről megfélemedeztetett vasuti sztrájkolókat egyes képviselők az ország házában, napirend előtti viták címe alatt és alakjában.

Láttuk, hogy ezen u. n. obstrukció milliokra menő anyagi s meg sem becsülhető erkölcsi kárt okozott az országnak.

Ezen tapasztalatok alapján minden hazáját komolyan szerető honpolgár előtt kikerülhellenek mutatkozott a képviselőház tanácskozási rendjének oly módon megváltoztatása, hogy a most vázolt — s az országot lárossító és rendkívüli időket — könnyen államunk léteire is vészes válságossá válható állapotok ismétlődése lehetlenné tétessék.

A házszabályoknak így irányban módosítását — az összes országgyűlési pártok közreműködésével — szándékozta keresztül vinni gr. Tisza István.

A házszabályokat egy — a képviselőház által választott bizottság lett volna hivatva általítani, mely bizottságban az ellenzéki pártok is — számarány szerint — képviselve lettek volna.

Ehhez azonban az ellenzéki pártok nemcsak hogy nem járultak hozzá, — hisz ehhez joguk volt — de tovább mentek, a házszabályok föggyűlési bizottságával visszaélve, tényleg megakadályozták azt, hogy a bizottság megválasztassék, hanem megakadályozták azt is, hogy a tárgyan a képviselőház egyáltalán határozhasson.

Megakadályozták u. n. technikai obstrukcióval; — minden ok nélküli zárt ülések kérésével, napirend előtti felszólalásokkal s több efféle kiesinyes fogásokkal, úgy hogy a képviselőház hetek lefolyása után sem határozhatott s beláthatatlan időnkig. — sőt egyáltalán nem is határozhatott volna.

Az a testület, amely élni, létezni akar, így állapotokat el nem tűrhet.

A képviselőház — ha nevéssé nem akart válni ország-világ előtt — kénytelen volt tultenni magát a formákon, hogy megmentse a lényegét; ami abban állott, hogy a többség akarata érvényesüljön. Hazafias tettet követett tehát el az elnök, midőn az úgy sem komoly vitára jelentkezett szónokok meghallgatása előtt feltette a kérdést az u. n. Dániel-féle javaslat elfogadására.

Hazafias tettet követett el a többséget képező országgyűlési szabadelvűpárt, midőn gróf Tisza István vezérére alatt a kisebbség

törvénytelen erőszakoskodásának a Dániel-féle javaslat elfogadásával véget vetett.

E hazafias tett indokoltá teszi, hogy az országos szabadelvűpárt és annak vezére gróf Tisza István személye iránt és ennek az említett irányban kifejtett egész tevékenységéért — törvényhatóságunk bizalmát fejezze ki. S mert a Csávossy-féle indítvány ezt célozza, ezt — nézetem szerint — a megyei szabadelvűpártnak is támogatni kell.

Annál indokoltabb ez pártunk részéről, minél féltelenebb módon piszkolják pártunk vezérének s országos képviselőinket, mely piszkolódásokra megvetésünket az által fejezzük ki legméltóbban, ha minden alkalmat megragadunk arra, hogy úgy gróf Tisza István, valamint az ország összkormányára és a képviselőház szabadelvű pártja iránt rendíthetetlen bizalmunkat kifejezzük.

Most Schuppe Vilmos emelkedik szólásra, a következőkben mondva köszönetet aelnökké történt megválasztásáért:

Mélyen tisztelt Uram!

Vármegyénk szabadelvű pártjának újjászervezése alkalmával, nagyrabecsült bizalmok és rokonszenvök révén, az aelnökök sorába én is bevalasztattam. Csak most nyílik alkalmam és szerencsém ezen kitüntetésért őszinte köszönetem és meleg hálának kifejezését adni azon ígéretem hozzászólásával, miszerint a liberalizmus magasztos eszméinek diadalra juttatása céljából, pártunknak a béke idejében mindenkor odaadó, szorgalmas munkása, a közdelemben pedig lelkes, tántoríthatlan és soha meg nem hátráló harcosa lendek. Fogadják kérem még egyszer szívből jövő köszönetemet. (Éljenzés).

Elnök bejelenti, hogy Tisza István gróf miniszterelnököt a parlamenti rend helyreállítása körül tanúsított férfias magatartásáért a párt nevében üdvözölte, kéri, hogy az elnökség ezen ténykedését az értekezlet tudomásul vegye. (Élénk helyeslés.)

Dr. Kiss aelnök ezután előadja, hogy a mai rendkívüli megyei közgyűlésen tárgyalatni fog Csávossy Gyula báró indítványa, hogy a kormány akciójért üdvözöltessek. Indítványozza, hogy a mai közgyűlés ezen javaslatot pártolja és támogassa s azt oly parthatározatnak tekintse, melynek a párt minden egyes tagja köteles magát alávetni. (Lelkes éljenzés.)

Dolcschal Lajos (Lajosfalva) a lajosfalvi szabadelvűpárt nevében kijelenti, hogy Tisza István gróf férfias magatartásában látja garanciáját annak, hogy az országban ismét helyreálljon a rend s ezért a javaslatot elfogadja. (Éljenzés.)

Elnök végül bejelenti, hogy a mai közgyűlésen a különböző bizottságokat választják meg. Kéri a párt tagjait, hogy a szavazólapokat, melyeket a párt vezetősége összeállított, törlés nélkül adják be.

Rendkívüli közgyűlés.

Nagybeeskerek, december 12.

A mai közgyűlés az utolsó ez évben, a politika jegyében állt, tehát magától értetődik, hogy népes és zajos volt. Az emóciót Csávossy Gyula báró e lap hasábjain már ismertetett indítványa keltette, mely mellett és ellen számos beszéd, köztük igen értékes is hangzott el. Az eredmény az volt, hogy a közgyűlés mintegy kétszáz szavazattal — legalább ennyien voltak a teremben — őt ellenében elfogadta az indítványt s így tulzás nélkül állíthatjuk, hogy Torontál vármegye közönségének impozáns többsége helyesli Tisza István gróf férfias, energikus politikáját.

Jellemző adatként ki kell itt emelnünk, hogy az ellenzékkel beszélt és szavazott Tyositz, az ismert nemzetiségi agitátor is, aki szerb nemzetiségi szempontból bírálta a kormány eljárását s azt elítélte. Az ő elítélő szavai csak növelhetik a tiszteletet a kormány iránt, mert ez a nemzetiségi hang igazolja, hogy éppen hazafias nemzeti szempontból milyen szükség van a kormány eljárására. Tyositz szövetségére ilyen körülmények között valóban büszke lehet a torontái ellenzék.

A közgyűlésről következő tudósításunk számol be:

Dr. Dellmanics főispán megnyitja után meleg szavakban emlékszik meg a Csávossy Gyula bárót ért királyi kitüntetéséről, mely felett a közgyűlés örömet fejezi

ki. Majd elparentálja az időközben elhunyt bizottsági tagokat, nevezetesen dr. Demkó Endrót Filkovic Pált, Szekulics Milutint és Kizling József.

A bizalmi indítvány.

Sürgősségi indítvány folytán először tárgyalás alá került Csávossy Gyula báró és társainak indítványa.

Dr. Grandjean József emelkedik először szólásra s nagyhatású beszéddel indokolja meg a beadott bizalmi indítvány aláírását és szavazatát.

Miután ő is azok közé tartozik, akik az indítványt aláírták, szükségesnek tartja, hogy aláírását és indítványát indokolja. Nem elméleti dolgokkal kívánja álláspontját támogatni, hanem tényekre alapítja azt. Visszapillantást vetve a multba, rámutat arra, hogy a nemzet mindig milyen érettséggel nyilatkozott meg. Olyan fontos kérdést, mint a most szőnyegen fekvő, keveset terjesztettek a nemzet elé. Mert igen fontos az a kérdés, hogy egy országban a többség akaratainak kell-e érvényesülni a kisebbségével szemben. (Igaz, úgy van!) A felelet azonban erre egyszerű és világos: Természetesen igenis. (Igaz, úgy van!) És mégis az az abszurd helyzet áll most fön, hogy a magyar törvényhozában nem tudott a többség akarata érvényesülni a kisebbséggel szemben, A törvényhozás az ellenzék erőszakoskodása miatt igen fontos ügyeket nem tudott tárgyalni s ezzel óriási erkölcsi és anyagi kárt okoztak az országnak. (Ugy van!) Az ellenzék ez erőszakoskodását s erre szolgáló fegyverét, a technikai obstrukciót, lehetlenné kell tenni. (Ugy van!) A miniszterelnök megkísérelte békés uton orvosolni a helyzetet, de az ellenzék már a kísérlet megtételét is obstrukcióval gátolta meg. A veszély fölötti aggodalomban Tisza István gróf miniszterelnök (Zajos éljenzés) betérjesztette azután az ismeretes záros határidőre szóló házszabályt. Az ellenzék volt az oka annak, hogy a miniszterelnök e lépésre kényszerült. Ő is azok közé tartozik, akik a lényegét föl nem áldozták a formákért. Ő sem jobbra sem, balra nem hallgatva, a haza iránt való lángoló szeretetétől vezettetve, tiszta lelkiismerettel mondja, hogy a miniszterelnök másképp nem tehetett. (Zajos éljenzés és taps). Mindezeknél fogva, tekintettel a miniszterelnök hazafias, jóhiszemű eljárására, a rendkívül súlyos helyzetre, az állandó veszedelmekre, a melyet az obstrukció okoz, helyesli és indokoltnak tartja a miniszterelnök cselekedetét.

Grandjean József beszédét szünni nem akaró taps és éljenzés követte, úgy hogy az ellenzék szónoka Istvánffy István csak hosszú percek multán juthatott szóhoz.

Istvánffy István folytonos közbeszólásoktól megszakított beszédében ellenzi a bizalmi indítványt s azt javasolja, hogy a közgyűlés térjen fölötté napirendre. (Zajos kiáltások: Éljen Tisza István gróf! Éljen a miniszterelnök.)

Most Poroszkay Béla szólalt föl s a következőket mondotta:

Azt hiszem, bátran állíthatom, hogy pártkötélék által nem feszélyezve, politikai meggyőződéssemnek mindenkor nyíltan adtam kifejezést és attól azon tapasztalat sem tartott vissza, hogy politikai elviársaim némelyike nem egyszer véleményem nyilvánítását a pártfegyelem ortodox felfogásával összeegyeztethetőnek nem tartotta.

Ezért remélem, miszerint az előterjesztett indítvány ellenzői is el fogják ismerni rólam azt, hogy midőn annak támogatására felszólalok, ezt nem a pártkötélék hatása alatt teszem, hanem tárgyilagos ítélkezésen alapuló meggyőződésből.

Mielőtt ennek okait előadnám, nem mulasztatom el előrebocsátani, hogy elméleti szempontból kívánatosnak tartottam volna a képviselőházi házszabályok módosítását akkorra halasztani, midőn a választási reform megvalósításával a nemzeti akarat nyilvánulása szélesebb és így erősebb, állami, nemzeti létünk tovább fejlődését biztosító alapra fog fektetni, azonban elismerem,

hogy ez gyakorlati okokból keresztül nem vihető, mert a választási reform kérdésének megoldása hosszabb tanulmányozást és beható támogatást igényel, a parlament munkaképességének biztosítására pedig aktuális, elodázhatlan szükség.

De meddő dolognak tartanám azt is, a képviselőházi házszabályoknak ugyiszólván általánosan szükségesnek jelzett módosítását az ellenzéki pártok hozzájárulásaitól tenné függővé, mert a multak tapasztalata alapján erős meggyőződéssel állítható, hogy parlamenti viszonyaink mellett ez pium desiderium maradna, azért csak helyeselni tudom a kormány és szabadelvű pártok a technikai obstrukcióval szemben elfoglalt álláspontját, mint a célt biztosító egyedüli eszközt.

A szabadelvűpárt és miniszterelnök november 18-iki eljárása hetek óta foglalkoztatja a közvéleményt, az több oldalról erősen lett bírálva, nemcsak a politikai ellenzék, hanem a szabadelvűpárt oly korifeusai által is, kik a miniszterelnök taktikáját kéréslehetlenül elítélték, mert bár az általa kitűzött célt helyeselték, az általa alkalmazott erőszakra méltóságot nem találtak, azt a jövőre is károsan kiható alkotmányértésnek minősítették.

A miniszterelnök szembe szállt a gáncsoikkal és több alkalommal kifejtette elhatározása szülő okait, előadta, hogy miért reméli azt, miszerint a nemzeti eljárását, a férfias nyíltsággal beösmert formásértést szankcionálni fogja!

A közvélemény minden egyes tényezője tehát ítéletet formálhat magának a november 18-iki parlamenti esemény előzményei következményeiről, célszerűségéről és jogosságáról.

A jogi elméletek által befolyásolt jogász elítélheti a többször említett eljárást, a pártpolitika által elvakított politikus hazafülszólásnak bélyegezheti a miniszterelnök erőteljes fellépését, az obstrukciók által károsított eredmények példáján buzduló nemzetiségi izgatók az alkotmány legerősebb védsáncának minősíthetik a képviselőháznak a technikai obstrukciót lehetővé tevő szabályait, a lényegét megőrlő formát, amde a pártpolitika szenvedélyességétől ment, nemzeti haladását szívén hordozó, itélkezése tárgyilagosságában személyi momentumok által nem befolyásolt hazafülszólás el kell ismerni: hogy a miniszterelnök és a szabadelvűpárt végszükségben sértette meg a formát, és hogy az általa választott, a minden irányadó tényező által üdvösnek ismert cél eléréséhez vezető tövises útra a technikai obstrukció kényszerítette!

A szövekeket ellenzék hangoztathatja azt, hogy a házszabályok módosításának előterjesztésére javasolt bizottság megválasztásába belemenni azért nem akar, mert ott a többség akarata, tehát pártérdek érvényesült volna, a higgadtan itélkező nem fog elzárkózni attól, hogy ezen elhatározást csak a mindenáron való ellenzékesség, és a pártgyűlölet szűrhette meg, azzal a bekövetkezett harcot, a gordiusi csomó égetőnek ismert keresztülvágását az ellenzéki pártok idézték elő és így azért a felelősség azokat terheli!

De nem akarok hosszas lenni, visszhangja mindannak, mi hetek óta a miniszterelnök politikájának támogatására felhozott és azért röviden csak azon körülmények elősorolására szorítkozok, melyek a már előadottakon kívül arra indítottak, hozzájárulni a tárgyalás alatt levő indítvány ama részéhez is, miszerint a miniszterelnöknek törvényhatóságunk a jövőre nézve is bizalmat szavazzon.

Első sorban, bár nem főleg azon okból érdemi meg a miniszterelnök a nemzet bizalmát, mert az állami életünk ütőerét alakító, a közgazdaság minden ágazatában káros hatású technikai obstrukció kiirtására irányuló erőteljes eljárásával megmutatta azt, hogy válságos helyzetben nem riad vissza attól császármetszéssel megmenteni a beteg életét és parlamentünk munkaképességének biztosításával annak tekintélyét, sikeres működését helyreállítani kívánja és fokozni fogja; másodsorban és főleg pedig azért, mert ismételt ízben kijelentette, hogy a képviselőházi házszabályok módosítása alkalmával a szólásszabadság megőrzése mellett csak a technikai obstrukció lehetetlenné tételére, a házszabályoknak elavult, az állami élet normális létketését, fejlődését gátló szakaszainak kiküszöbölésére fog szorítkozni és így az ellenzék részéről jósolt merev párturalom káros, állami függetlenségünket veszélyeztető önkényétől félni annál kevésbé lehet, mert a napirendről le nem vehető választási reform következtében a nemzetnek a parlamentre való kihatása erőteljesebb lesz, és végre harmadsorban azért, mert rövid kormányzata alatt is megmutatta, hogy nemzetünknek a kiegyezési törvény keretén belül megvalósítható közjogi törekvései iránt nemcsak érzékkel bír, de azokat kiküzdni is bírja, a benne nyilvánuló erély biztosítéka annak, miszerint nemzetünk politikai és gazdasági érdekeit egy a lajtantuli országok kormányával, mint más külföldi államokkal szemben érvényesíteni képes lesz.

Ezek alapján is szemelgett tartom azt, hogy a nov. 18-iki eljárás hoz hasonló eljárással alkotmá-

nyunk sarkköveit megingatni nem lehet, vitális nemzeti érdekeink el nem harcolhatók, mert azok fenntartása, fejlesztése nem házszabályokon alapul, hanem — az alkotm. király esküjén kívül — a nemzet vezérferfiainak, képviselőinek hazafülszólásán és politikai bölcsességén és főleg a nemzet annyiszor kipróbált, válságos viszonyok között egységesen nyilatkozó életerején és áldozatkészségén az előterjesztett indítvány elfogadását javaslom. (Hosszas taps és éljenzés.)

Dr. Grandjean József személyes kérdésben Poroszkay szavaira konstatálni kívánja, hogy ő Poroszkayval teljesen egyértelmű állásponton van.

Tyosztity bizottsági tag, aki omladista hírből áll, az ellenzék álláspontjára helyezkedett s Istvánffy indítványa mellett szólt.

Jankó Agoston alispán:

Nem szólaltam volna fel, ha Istvánffy ur nem kárhoztatja abbéli eljárását, hogy az indítványt én is aláírtam. Igenis aláírtam, mert törvénytelennek nem tartottam és mert meggyőződésemel fejezi ki s ily válságos viszonyok között, nézetem szerint, a bizottságnak állást kell foglalnia s ebben hivatalos állásom sem korlátoz. Bár joguk van a törvényhatóságoknak országos érdekű kérdésekben és politikai kérdésekben is véleményt nyilvánítani, mindazonáltal nem vagyok barátja annak, hogy a törvényhatósági bizottság üléstermet vidéki parlamenttől tegyűk, mert elég sok olyan tárgy van itt, mely a mi elintézésünkre vár.

A mai helyzet azonban olyan, hogy nemcsak indokolt, de kötelezősége a törvényhatóságoknak véleményt mondani, mert egyszermind itélni kell a parlamenti többség és a kormány eljárása felett.

Hogy ítéletünk igazságos és részrehajlatlan legyen, ne hagyjuk szemünket elhomályosítani holmi hamis vérszállások mint „Mohács”, „Gesamtmönarchie”, „Bécs” stb. által, hanem szemléljük az eseményeket tisztán úgy, amint azok a tárgyilagosan gondolkodók előtt állanak.

Tény az, hogy politikai életünk beteg. Annak leghatalmasabb szerve: a törvényhozás nem funkcionál. Dacára annak, hogy a legfontosabb közgazdasági és kulturális kérdések várnak elintézésre, a törvényhozás 2 év óta alig alkothatott törvényt, mert az ellenzék visszaél a házszabályokkal és egyszerűen megakasztotta a törvényhozás munkálkodását. A parlament megszűnt a különböző vélemények és elvek mérkőzése lenni. Az elvek harcába belevitték egy meg nem engedett fegyvert, az obstrukciót. Ha a vélemények igazsága nem tud meggyőzni, egyszerűen megakadályozzák annak érvényesülését. Ez már nem parlamentarizmus. Annak nem lehet ilyen fegyvere, mert ellenkezik a parlamentarizmus alapelveivel, mely szerint mindig a többség akarata a törvény, melynek mindenki aláveti magát. A kormány és a többség a kisebbség egy töredékének ezen eljárását egy darabig nyugodtan nézte. Igyekezett az ellenzék álláspontjának helytelenségéről meggyőzni. Miután azonban sem a jóakaratu rábeszélés, sem a nemzet aggodó, elítélő megnyilatkozása, sem a békésen tüdő többség kitartása nem bírta eltéríteni, arra határozta el magát a kormány, hogy a házszabályokat megváltoztatja. A kormány és a többség a házszabályok megváltoztatására vonatkozó intézkedéseit ugyan azzal az ellenállással találkoztak, mely még azt is megakadályozta, hogy az obstrukció veszedelmének enyhítésére még az előkészületeket is megtehesse. A kormány és a többség ily körülmények között nem tehetett egyebet, mint a mire kényszerítették: a formák megsértésével juttatta érvényre akaratát, mely kétségtelenül a nemzet akarata is. Ez nem erőszak, hanem a parlamenti jognak igazságos önvédelme. Éles ugyan a fegyver, de nem felel tőle, hogy alkotmányunkat vagy a parlamentarizmust sérthetné, mert az a kormány és az a többség, mely gazdasági és kulturális téren annyit alkotott, és amely nemzeti önállóságunk és állami függetlenségünk érvényesítése érdekében oly eredményeket vívott ki, az a kormány és az a többség nem lehet hazafülszóló, nem lehet ellensége alkotmányunknak. Ha a november 18-iki határozat alkotmányunkat vagy a parlamentarizmust sértené, nem volna szükséges, hogy hangzatos frázisokkal, pszichológusokkal és hazudásokkal csináljanak hangulatot. Ha veszedelem volna, megérezné azt a nemzet szíve, ott volnánk mindnyájan abban a táborban, mely ellentállhatatlan erővel söpörne el azt a kormányt és azt a parlamenti többséget, mely ezredéves alkotmányunk és szabadságunk ellen emelne szentségtörő kezét. (Viharos éljenzés.) De mivel nincs veszély, falra festett rémekről pedig komoly férfiak nem ijednek meg, és mert az obstrukciónak, a parlamentarizmus ezen rákfenéjének kiirtására más módot nem tudok, megnyugszom a kormány és a parlament eljárásában és ajánlom az indítványt a tvh. bizottságnak elfogadására. (Leles éljenzés.)

Az alispán művészi formájú, hazafülszóló tüzzel elmondott beszéde lelkes hangulatra ragadta az egész közgyűlést s minduntalan kitért a tetszés és lelkesedés hangja, beszéde végén pedig hosszu ideig zúgott a taps és az éljenzés.

Most Kisfaludy Béla beszélt minden érdeklődés nélkül az indítvány ellen, majd Kardos Samu szólt föl szintén a bizalom nyilvánítása ellen. Komoly érve nem lévén, humorosan próbált érvelni s azzal próbálta jellemezni a mai közgyűlést tárgyaló bizalmi indítványt, hogy Torontál-vármegye még eleven kormányának nem szavazott bizalmatlanságot. Ez szerinte természetes is, mert a főispán a kormány embere, a megbízottsági tagok jó része tisztviselő, akik viszont a főispán emberei s így hamar kész a bizalom. Ő nem tartozik közéjük s azért nem szavazza meg a bizalmi indítványt.

Kardos beszédét már az egész közgyűlés látható türelmetlenséggel hallgatta s minduntalan főhangzott a zajos kiáltás:

— Szavazzunk!

A szavazás.

Kardos után más nem kívánt szólni, mire az elnöklő főispán berekesztette a vitát s szavazásra tette föl a kérdést.

A szavazás eredménye az lett, hogy viharos éljenzés mellett az egész közgyűlés rendkívüli lelkesedéssel — öt ellenében — a bizalmi indítványt elfogadta s erről az alispán nyomban táviratilag értesítette a miniszterelnököt.

Ezután a különböző bizottságok tagjait választották meg

A közgyűlést holnap folytatják.

A délvidéki kulturünnep.

(Kiküldött tudósítónktól.)

Temesvár, december 11-én.

A krónikás hazafülszóló örömmel jegyzi fel, hogy a két napon át tartott kulturünnep minden tekintetben fényesen sikerült. Nyolc vármegyéből jöttek össze a magyar kultúra vezetői, hogy egymást kitarásra bátorítsák s további munkára serkentésük azokat, kik egész tehetségükkel azon fáradoztak, hogy a magyart az öt megillető helyhez, kulturánkat győzelemhez segítsék. A polgárság szélesebb rétegeinek érdeklődését ugyan melegebbnek képeltük volna Temesvárott, de a hivatalos körök s a kulturélet vezetői igazi magyáros vendégszeretetükkel, pártatlan előzékenységükkel csakhamar elfeledtették a vendégekkel ezt a kis dissonanciát s a két napig tartó ünnepek, melyekről alább bővebben számol be kiküldött tudósítónk, kétségkívül kellemes emlékekben maradnak minden egyes résztvevőnek.

Első nap.

A vendégek legnagyobb része már szombaton délután érkezett Temesvárra. Legtöbb vendég Szeged felől jött, de az aradi és torontáli vasutak is igen sok résztvevőt hoztak a délután folyamán, úgyhogy a 4 órakor megtartott igazgatósági ülés maga is egy imponáns közgyűlés benyomását tette.

A vendégeket a vasuton a fogadó-bizottság több tagja fogadta, mely a legelőzékenyebben gondoskodott arról, hogy minden érkezőnek lakása legyen.

Választmányi és igazgatósági ülés.

A Dmke választmánya délután 3 órakor, majd ezután az igazgatóság tartott ülést, hogy a közgyűlés tárgysorozatát előkészítse.

Az ülésen résztvettek az egyet következő igazgatósági tagjai:

Institoris Kálmán kir. tanácsos, polgármester és Varjassy Árpád dr. tanfelügyelő Aradról, Gerlicy Ferenc báró és Gerlicy Ferenc báróné, mint a Dmke hölgybizottságának elnöke, Schenk Jakab iskolaigazgató Fehértemplomról, Vihely Géza jegyző Grabácról, Bauer Gyula gyáros, Fary Antal takarékpénztári igazgató, Halász Manó dr. ügyvéd, Imre József dr. főorvos, Juhász Mihály polgármester, Kmetykó József (főjegyző, Papp Imre ev. ref. lelkész, Szeremley Sámuel ev. ref. lelkész Hódmezővásárhelyről, Rónay Ernő Kis-zomborról, Fényes József dr. ügyvéd, Handler Simon főrabbi, Marsowszky Árpád polgármester, Fialka Károly alispán Lugosról, Fialka Károly alispán Lugosról, Farkas József polgármester Makórol, Brájjer Lajos dr. lapszerkesztő, Jankó alispán, Kikindai Győző közjegyző Nagyikindáról, Titz Pál dr. közjegyző Nagyikindáról, Virányi István kir. ítéltáblai bíró Oravicáról, Mihalik Sándor polg. iskolai igazgató Orsováról, Kiss Gyula jegyző Óverbászról, Mattanovich Adolf pol-

gármester, Vozáry János törvényszéki elnök Pancsováról, Scheidt Miklós plébános Stájerlaktól, Bíró Károly dr. polgármester Szabadkától, Baranyai Gyula polg. iskolai igazgató, Budai János kir. táblabíró, Gaál Endre dr. tanácsnok, Galler Kristóf pápai kamarás, Gallovich Jenő főtitkár, Kern Lajos dr. közjegyző alelnök, Kovács János alelnök, László Gyula kir. tanácsos, a Dmke alelnöke, Pálffy Dániel gyáros, Pistor Egon dr. ügyvéd, Scossa Dezső tanfelügyelő, Straubert Gyula nyug. ezredes, Ternoszky Alajos pénzügyigazgató, Vargha Ferenc apátplébános Szegedről, Mátéffy Ferenc dr. polgármester Szentestől, Molnár Viktor főispán, Telbisz Károly polgármester, Blaskovics Ferenc orsz. képviselő, Sztura Szilárd dr., Bíró Pál szerkesztő, Cseh Lajos kegyesrendi tanár, Kun László dr. kanonok, Muth Gáspár dr. ügyvéd, Steiner Ferenc orsz. képviselő, Szabolcska Mihály, Szentkláray Jenő dr. apát-kanonok Temesvárról, Endre Antal kir. főmérnök Ujvidékről, Perjessy Lajos tanár Verseacről.

Elnöki megnyitójában Rónay Jenő elnök köszönetet mond Temesvár városának a Demkével szemben tanúsított meleg magyar vendégszeretettel. Ezután az évi jelentést terjeszti elő, amelynek adatai fényes bizonyítékot nyújtanak a Dmke rövid időn elért hatásáról és sikereiről. Jelenti, hogy a Dmke a mai napig: 30 örökös, 250 alapító és 5750 rendes tagot számlál. (Lelkes éljenzés.) Tizenhét fiók megalakulását bejelentve, majd elparentálja a Dmke alakulása óta elhalt tagokat, köztük az igazgatóság két tagját: Császa György kalocsai érseket és Vásárhelyi László orsz. képviselőt. Az egyetem ügyét illetően ösmerteti az eddig megindított akció részleteit. Örvendetesen konstatálja, hogy az egyetem ügyében a Dmke tizennyolc törvényhatóság támogatja. Szól a magyar kultúra ügyében létesítendő pénztézet eddigi tervezeteiről. (Lelkes éljenzés.)

Elnök ezután főbb vonásaiban ismerteti a költségvetést, melyet az igazgatóság elfogad. Csak a személyi kiadásoknál volt egy kis vita.

Az alapszabályok megváltoztatására egy 18 tagú bizottság kiküldését javasolják az igazgatóságnak.

Egy kis vita keletkezett a jövő évi közgyűlés székhelyének kifizése körül is, minthogy azonban hivatalos alakban még nem érkezett be mindkét város (Pancsova és Arad versenyztek) meghívója, az igazgatóság nem döntött. Az ülés este 6 óra után ért véget.

Színház.

Igazi teatre paré. A páholyokban fényes estély-ruhában szebbnél szebb nők, a nézőtérben feketeruhás férfiak. A különben is gyönyörű színház valóban igen kedves képet mutat. Kun Béla vásárhelyi szerkesztő gyönyörű prólogja „A magyarságról” Keszler Ede hatásos szavalatában nagy hatást keltett. Ezután előadták a „Hajduk hadnagya” című operettet. A pompás összből különösen Környei Béla remek éneke emelkedett ki. A ünnepi közönség sokat és szívesen tapsolt a kitűnő előadásnak, melylyel Krecsányi bebizonyította a délvidéki közönségnek, hogy nem kell épen Budapestre menni, ha az ember szépen kiállított és jól előadott darabot akar látni. Az előadás alatt érkezett meg Budapestről Rákosi Jenő, a kiváló költő és publicista, a közgyűlés ünnepi szónoka, ki ismételt ovációknak képezte tárgyát.

Ismerkedő estély.

Előadás után a Trónörökös éttermében találkoztak a vendégek ugnevezett ismerkedő estélyre. A közönség feszletlen jó kedvvel mulatott sőt még tánc is volt. A vacsora alatt Rónay Jenő, a Demke elnöke, szellemes pohárköszöntőt mondott, melyben a vendégszerető Temesvárt éllette, mire dr. Telbisz polgármester a vendégek egészségére emelte poharát.

Második nap.

Dacára annak, hogy egyes kulturbajnokok csak a reggeli órákban kerültek haza, már reggel 8 óra tájban népesek voltak a „Vár” utcái s hangos csoportok üdvözölték egymást s a csak reggel érkezett új vendégeket.

A vendégek.

Megkíséreljük a Temesvárra özlöött vendégek névsorának összeállítását, mely lényegesen eltér attól, amit a jelentkezések után állítottak össze. A névsor a város betürendje szerint van összeállítva. Arad: Csák Czirják dr., minorita-rendfőnök. Billing József, törv. hat. biz. tag, Arad város képviselőjében. Institoris Kálmán, kir. tan., képvis. Urbán István, főispán. Varjassy Árpád dr., kir. tan., tanfelügyelő. Bázias: Dömötörffy György, fővámbivatali főnök. Szecsődy Kálmán, főállatorvos. Boesár: Bárány Baich Iván, nagybirtokos. Budapest: Foitsek Károly jószágfelügyelő, Magy. Gazdatisztek orsz. Egyesülete képvis. György Aladár, főtitkár, Muzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsa képvis. Krausz Ede, hírlapíró Pester Lloyd képvis. Rákosi Jenő, főrendiházi tag. Vargha Gyula, min. tanácsos, a Kisfaludy-Társaság főtitkára, Kisfaludy-Társaság képvis. Csongrád: Szohlya Gyula, főjegyző, Csongrád város képvis. Deszk: Báró Gerliczy Ferenc, nagybirtokos. Báró Gerliczy

Ferencné és leánya. Delta: Szepsy Lajos, Szepsy Emilia, Szepsy Mariska. Fehértompom: Novomészky Imre gyógyszerész. Novomészky Imréné. Schenk Jakab, polg. isk. igazgató, Délm. Tanító Egylet képvis. Rabong János, máv. állomásfőnök. Grabác: Vihely Géza jegyző. Torontál várm. jegyzők egylete képvis. Gyertyámos: Röser Ádám, takp. igazg. Hódmezővásárhely: Ajthay Gyula, polg. isk. igazg. Beuer Gyula, gyáros. Fary Antal, takp. igazg. Halász Manó dr. ügyvéd, Imre József dr., Juhász Mihály kir. tan. polgármester, Kánitzer Sándor dr. ügyvéd, Kmetykó József főjegyző, Kun Béla titkár, Kovács József gyáros, Kovács János ügyvéd, Lukács György dr. főispán, Nagy Sándor dr. főgimn. tanár, Papp Imre ev. ref. lelkész, elnök, Szomor Dezső ügyvéd, Terch Gyula ev. ref. lelkész, Tölcsey István főgimn. tanár, Vidonyi Jenő tanító, Hodony: Kasztory Mihály nagybirtokos. Hódás: Szendy István jegyző, Kis Zombor: Rónayné Pattányos Olga, Rónay Ernő orsz. képviselő, Kula: Dr. Récei Ede, Schneider Károly dr. ügyvéd, Lugos: Fényes József dr. ügyvéd, Fényes Józsefné, Handler Simon dr. főbíró, Handler Rudolf dr. ügyvéd, Marsovszky Árpád polgármester Lugos város képvis., Fialka Károly alispán, Reiner Adolf szerkesztő, Suttág Ferenc nyug. tanfelügyelő, Winkler Sándor dr. Makó: Bán Zsigmond dr., ügyész, Makó város képvis. Farkas József polgármester, Makó város képvis. Cz. Kiss Imre, Kayser Lajos apát-plébános, Lakatos Pál, Mágory Sámuel bíró, Nacs János, Orbán Ignác főmérnök, Ormos Ede dr., Onody Kálmán kir. közj. j. Purjesz Mór ny. tanító, Szalay György árvászeki elnök. Módos: Kossa Endre, Schimpl János dr., Antalfy-Zsiboss József, Nagybeeskerek: Dellimanics Lajos dr. főispán, Brájer Lajos dr. szerkesztő, Jankó Agoston alispán, Perisics Zoltán dr. polgármester, Rónay Ernő orsz. képviselő, alelnök, Torontál várm. gazdasági egyesülete képvis., Steinitzer Géza tkp. igazgató, Nagyikinda: Kikinday Győző kir. közjegyző, Kikinday Béla, Nagyszentmiklós: Jurkovits Othmar ügyvéd, Némethemér: Balázs Iván földbirt., Farkas Géza dr. földbirtokos, Kovalszky Ferencné, Oravica: Fitz Pál dr. kir. közjegyző, Virányi István kir. táblabíró, Orsova: Mihalik Sándor polgári isk. igazgató, Ritter Károly királyi erdőmester. O-Verbász: Borovanszky S., Borovanszky S.-né, Kiss Gyula jegyző, elnök, Bács-Bodrog vm. jegyzők egylete képvis. Pancsova: Fodor József postás és táv. felügyelő, Mattanovich Adolf kir. tan., polgármester, Musich Sándor plébános, Vozáry János törvényszéki elnök, Perjámos: Vaszilievits Velizár, Resicza: Marosi Ármán, Stájerlak, Scheidt Miklós plébános, elnök, Szabadka: Bíró Károly dr. polgármester, Reiszner Lajos dr. ügyvéd, Baranyay Gyula polg. isk. igazgató, az Orsz. polg. isk. tanáregyesület képvis., Dobay Gyula dr. ügyvéd, Erőssy Dénes p. ü. számtanácsos, Eisenstädter Róbert nagykereskedő, Eisenstädter Nándor nagykereskedő, Fekete Ipoly tanár, Floderer Imre k. r. főgimn. tanár, Frank István k. r. főgimn. tanár, Gaál Endre dr. tanácsnok, Galler Kristóf, Gallovich Jenő főtitkár, Gulyás Ferenc, postafelügyelő, Hauser Rezső tanár, Kárpáthy Károly dr. áll. főgimn. igazgató, Kátay Gyula földbirtokos, Kern Lajos dr. kir. közjegyző, Kovács János alelnök, Kratochwill Péter főreálisk. tanár, László Gyula kir. tan., Lippay György dr. főgimn. tanár, Ottovay Károly nagykereskedő, Pálffy Dániel gyáros, Patzauer Sándor gyáros, Pazár Béla főgimn. tanár, Perhás Béla kataszteri főmérnök, Pistor Egon dr. ügyvéd, Polgár László földbirtokos, Rainer József főkapitány, Römer Péter hittanár, Scossa Dezső kir. tanfelügyelő és neje, Singer Kornél k. r. főgimn. tanár, házfőnök, Straubert Gyula ny. ezredes, Szecső Vilmos pénzügyigazg. fogalmazó, Ternoszky Alajos, kir. p. ü. igazgató, Tittl János, felmérési felügyelő, Tóth Ferenc, nagybirtokos, Tóth Péter, nagykereskedő, Vargha Ferenc, apátplébános, Vass Károly, takp. igazgató, Szentest. Bugyi Antal, főjegyző, Szentest város képvis. Mátéffy Ferenc dr., polgármester, Szentest város képvis. Szolnok. Kludik Béla, polgármester, Temesrékás. Vály Endre, Torontálzóra. Bontillovits Gáztáv, áll. isk. igazgató. Kalinovits József, postamester, Ujvidék. Deák Imre dr., orvos, Endre Antal, kir. főmérnök, Végvár. Haraszi Emil, közs. jegyző képvis. Zöld Mihály, ev. ref. lelkész, elnök, Ujszentiván. Horváth Károly postamester, Versecz. Zákó Milán, főispán, Paulovits István, Perjási Lajos, főreálisk. tanár, Zádorlak. Lilin Ignác, jegyző, Heller Adolf, Zombor. Hanke Imre, polgármester, Zsombolya. Babics József urad. jószágfelügyelő.

A közgyűlés.

Már 10 óra tájban sok száz főnyi közönség szorongott a vármegyeháza gyűléstermében, köztük a megyei és városi közelet kitünőségei, kik mindannyian részt kértek a kultúra ünnepéből. Ott voltak: Németh József püspök, Molnár Viktor főispán, Telbisz Károly polgármester és számos kitünőség. A katonaság nem volt képviselve.

Rónay Jenő, a D. M. K. E. elnöke, a hallgatóság rokonszenves éljenzésétől üdvözölve, hatásos beszéd kíséretében megnyitja a D. M. K. E. második közgyűlését, majd átadja a szót Telbisz polgármesternek, ki nagyhatású beszédében, mely-

ben különösen Temesvár történetét és fejlődését érintő pontjai találkoztak zajos helyesséssel, üdvözli a nyolc vármegyéből megjelent kulturális férfiakat.

Majd Rákosi Jenő kéri fel az elnök ünnepi beszédének megtartására. Rákosi mindenekelőtt tolmácsolja az „Otthon” és a „Dunántúli Közművelődési Egyesület” üdvözlését. Azután az ő nagy tudásával fejtegeti a politika és a kultúra küzdelmét. A majdnem háromnegyed óráig tartó fejtegetését, mely mely gondolataival, értékes tartalmával és megkapó formájával minőségileg lekötötte a hallgatóság figyelmét, azzal az eléggé nem hangsúlyozható konkluzióval végezte, hogy a nemzetek fenntartását egyedül a kultúra biztosítja. Törszike miatt e rendkívüli érdekes beszédet lapunk holnapi számunkban közöljük.

Ezután Rónay Jenő elnök előadta az évi jelentést, melyből kitűnik, hogy az elmúlt évben 19 új fiók alakult, 2500 taggal. Az egyesületbe beolvadt az oravicai és a resicai egylet, jelenleg pedig tárgyalások folynak a torontáli közművelődési egyesület beolvastása tárgyában. Míg a megalakulásnál az egyesületnek csak 1700 tagja volt, ma a tagok száma mintegy 7000-re tehető, azonban még folyton lépnek be új tagok. Ami az egyesület vagyoni helyzetét illeti, a megalakulásnál a vagyon 47070 korona volt, jelenleg pedig 131.460 korona. Elnök behatóan ismerteti a D. M. K. E. működését a névmagyarosítás, a deák- és tanonc-otthonok, a magyar ipartermekek terjesztése körül.

A költségvetést egyhangulag elfogadják, kulturális célokra 8000 koronát fordítanak.

A jövő évi közgyűlést Aradon tartják, Pancsován pedig a kiállítás tartama alatt rendkívüli közgyűlés lesz.

Rónay Jenő emelkedett hangú beszéddel fejezte be a minden tekintetben sikerült közgyűlést.

Diszlakoma.

Egy óraker a „Vigadó” nagytermében ünnepi ebéd volt, melyen az első felköszöntőt Rónay Jenő elnök mondta a királynak, Telbisz polgármester pedig a vendégeket köszöntötte fel.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 114. szám) minden nap reggeli 6 óráig, délután pedig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken délután 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 6 óráig az urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délután gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

— A közg. bizottság ülése. Torontálvármegye közg. bizottsága dr. Dellimanics Lajos főispán elnöklésével ma délelőtt tartotta rendes havi ülését. Az ülésről holnapi lapunkban számolunk be részletesen.

— Jótékonyosság. A jótékony négyesület folyó hó 10-én választmányi ülést tartott. Ott voltak: dr. Dellimanics Lajosné elnök, Steinitzer Gézané alelnök, dr. Stassik Ferencné, Haidegger Ödönne, Naphócz Agostonné, Kokits Sándorné, Jemrié Istvánné, dr. Perisics Zoltánné, Mencer Lipótné és dr. Weiterschan Józsefné választmányi tagok. A szegények között 476 koronát osztottak ki, majd elhatározták, hogy a jót. négyeslet jelműbálját 1905-ik évi január hó 7-én fogják megtartani. Az évenkénti karácsonyi ünnepélyen 20 leányka fog az idén is teljes téli ruházatot kapni. Ezt az ünnepélyt folyó hó 22-én d. u. 3 órakor az óvoda helyiségében fogják megtartani.

— A szabad lyceum megnyitása. Tegnap nyitották meg ünnepélyesen a lyceális előadások negyedik évi sorozatát. A megnyitó előadás este 6 órakor volt a polgári- és felsőkereskedelmi iskola disztermében, a mely már jóval az előadás kezdete előtt egészen megtelt nagyszámu közönséggel. Először Knyaskó Lajos felsőkereskedelmi iskolai igazgató, a lyceum vezetője lépett az emelvényre s rövid szavakban köszönetet mondott a megjelenteknek a nagy érdeklődésért, melyet az előadás iránt tanúsítanak s kérte a közönséget, hogy ezt az érdeklődést mindvégig tartsa is meg. Ezzel megnyitotta az előadást. Most Streitman Antal főgimnáziumi tanár olvasta fel a gyermekművészet-ről írt érdekes és rendkívül tanulságos értekezését, mely mindvégig lekötötte a közönség figyelmét. A felolvasó értekezésében érdekesen fejtegette, hogy a rajzolás iránt való rokonszeny már a legzsengőbb korban is megnyilvánul a gyermekek-nél, a kik eleinte persze csak érthetetlen ákombakomokat vetnek a papírosra, a miből vagy éppenséggel nem, vagy csak nagyon nehezen lehet megtudni, hogy mit ábrázolnak. Később azonban, a midőn a gyermek megfigyelő képessége mindinkább fejlődni kezd, azon arányban fejlődnek e rajzok is s midőn megfigyelő képessége már annyira kifejtett, hogy nemcsak egy-egy tárgy-
nyak

a körvonalait, hanem annak apróbb részleteit, sőt a mozgást is észreveszi, úgy a rajzok is mindinkább megközelítik a természetességet és élénk világot vetnek a gyermekek gondolkodásmódjára, lelki életére. Végül felhívja a tanítók és tanárok figyelmét arra, hogy már gyermekkorukban szoktassák hozzá a tanulókat a természet utáni rajzolásra, a mely módszer az összes eddigiek közül talán leghelyesebb. A nagy tetszéssel fogadott előadást a közönség zajosan megtapsolta s élénk ovációkban részesítette a felolvasót. A legközelebbi előadás jövő vasárnap délután 5 órakor lesz.

— **Táncestély.** A nagybecskereki Lloyd helyiségeiben szombaton, e hó 10-én este nagyon sikerült táncestély volt, melyet négy fiatal ember rendezett s melyen ott voltak:

Asszonyok: Deutsch Gyuláné, Deutsch Samuné, dr. Eibeschtz Miksáné, Engelsmann Lajosné, Freund Lajosné, Friedmann Alfrédné, Gerő Mórné (Bécszenyőgyöryről), Grünbaum Frigyesné, Gyárfás Ödönné, Hegedűs Mórné, Holländer Edéné, dr. Iványi Mórné, Mocsányi Rikárdné, Novák J. C. né, Sajóvíz Sománé, Schnell Alfrédné, dr. Steiner Gyuláné, Strasser Jakabné, Strelinger Márkné, Struss Szerafinné.

Leányok: Deutsch Margit, Freund Berta, Novák Hedvig, Sajóvíz Irma, Strasser Cerlin és Erika.

— **Az ifjúsági egyesület köréből.** A nagybecskereki ifjúsági egyesületben tegnap dr. Fialowski Béla „a testedzésről” tartott előadást. Az előadó bevezetésképpen fejtegette az egészségnek üdvös hatását az ember egész életére, ismertette rövid vonásokban az emberi test szervezetét. Bővebben foglalkozott a bőrrel, annak sokoldalú rendeltetésével és gondozásának módjáról. Ajánlotta az ifjúságnak a fürdést, hideghez való szoktatást, hideg mosást, megfelelő ruházatot, mozgást, korecsolyázást, uszást. Röviden foglalkozott az alkohollal és annak káros hatásával, szölt az alvásról, különösen az éjjel előtti nyugalom szükségességéről. Végre lelkére kötötte az ifjúságnak a mértékletes életmódot. A kitűnő előadó mindezeket oly népszerűen, oly elemiesen adta elő, előadásának minden egyes részét oly szép kerek egészbe foglalta össze, hogy nem csodálkozhatunk, ha az ifjúság őt meg-megújuló zajos éljenekkel és tapsokkal jutalmazta. Az előadónak az ifjúság nevében tanulságos előadásáért köszönetet mondott Bányai Jakab igazgató, ki egyuttal behatóan figyelemztette a tagokat, hogy a hallottakat szíveleljesen meg, mert egészségük megóvása üdvös hatással lesz erkölcsi és szellemi életükre is, e célból olvasmányaik körébe vegyenek fel oly műveket is, melyekben az előadó által elmondottak bővebben és részletesebben ki van fejtve.

— **Egy százéves asszony halála.** Tegnap délután temették el Nagybecskerek város legöregebb asszonyát, özv. Berényi Illésné, szül. Cséh Erzsébetet, aki nem kevesebb, mint épen száz évet élt. A magas kort ért asszony egész életében mindig a legjobb egészségnek örvendett s még az utolsó időkben is vidáman járt-kelt a házában. Néhány nap előtt azonban hirtelen rosszul lett s tegnapelőtt meg is halt.

— **Az Uránia Nagybecskereken.** Ismét kedves vendége van a színházlátogató becskereki közönségnek. Városunkba érkezett ugyanis a budapesti Uránia Színház és három esti előadásával fogja a már évenként megszokott vendégjátékait teljesíteni. És pedig ma, hétfőn este megnyitó előadásul dr. Ráth István szellemes, finom darabját, a „Modern asszonyt” mutatja be, 150 művészi kivitelű, színesen vetített képpel és 15 humorral fűszerezett mozgóképpel. Holnap, kedden este ismét dr. Ráth Istvánnak egyik darabja: „Az éjjeli nap országa” kerül színre, mely az Urániának egyik legvonzóbb és legszebb darabja. Egy rövid est percei alatt egész Norvégiát bekalandozzuk a sok szép fjordon, piramison és jéghegyeken keresztül. Mig utolsó este szintén igen érdekes szórakozást nyújt az Uránia, a midőn nagynevű írónk, Pekár Gyula orsz. képviselő legékezebb szövegű esszéjét a „Táncot” fogja bemutatni, a régi mozgóképek teljesen új és több változatos mozgóképeivel tarkítva.

Holnap délután fél 4 órakor az ifjúságnak lesz külön tanulságos előadásul bemutatva „Az orosz Riviera és a Kaukázus”.

Az előadások iránt igen nagy és széleskörű érdeklődés mutatkozik, melyekre még jegyeket Mangold Lipót könyvkereskedésében válthatók.

A Horgony-Pain-Expeller (Richter-féle Lini-ment. Caps. comp.) igazi, népszerű háziszerré lett, mely számos családban már több mint 35 év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, köszvény, csuszál stb.-nél a Horgony Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalom-

csillapító hatást idéztek elő; sőt járványkóránál, minő: a kolera és hányóhasfolyás, az altestnek Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitűnő háziszér jó eredményével alkalmaztatott bedörzsöléséppen az influenza ellen is és üvegekben: á 80 fillér, 1 korona 40 fillér és 2 korona a legtöbb gyógyszerárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan Richter-féle Horgony-Pain-Expellert, vagy Richter-féle Horgony-Linimentet kérni, valamint a „Horgony” védjegyre és a Richter cégjegyzésre figyelni és csak eredeti üveget elfogadni.

TÁVIRATOK

A politikai helyzet.

A kultuszminiszter Iglón.

Budapest, december 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Iglóról táviratozzák: Berzevicsy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap a szepesmegyei szabad- elvűpárt nagygyűlésére Iglóra érkezett, ahol nagy lelkesedéssel fogadták. A nagygyűlésen a miniszter behatóan nyilatkozott a helyzetről s folytonos tetszéssel fogadott beszédében hangsúlyozta, hogy az előzmények után most már minden józan belátásu ember elismerni kénytelen, amint-hogy elismerik most már az ellenzék vezérférfiai is, hogy a képviselőház házszabályait megváltoztatni elodázhatatlanul szükséges, szükséges oly módon, hogy ne az érdemleges vitalközös korlátozottság, — tehát ne az igazi szólásszabadság sértessék meg, amire senki sem gondol, (Éljenzés) — de lehetetlenné tétessék magának az érdemleges vitalközösnek, tehát a szükséges, az eredményes parlamenti munkának bármikor való megakadályozása. (Élénk helyeslés és éljenzés.) Ezt akarta a kormány és a többség, semmi egyebet; de miután az ellenzék makacsul szembeszállt a békés kibontakozással, a kormány nem tehetett mást, mint amit tett.

Mi — végzé a miniszter beszédét — a jó megmentésére indítottuk meg ezt a harcot, a melyben, ha győzünk, a nemzetre termékeny parlamenti munkásság által haladás és felvirágzás vár, ha elbukunk, félek, hogy parlamentáris alkotmányunk és vele nemzeti létünk is a végveszély felé sodortatik. Ezért kell nekünk kitartani ebben a harcban, ezért kérjük az önök támogatását is ehhez a harchoz. (Hosszantartó zajos tetszés, helyeslés, éljenzés és taps.)

Bizalom a kormánynak.

Budapest, december 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Tegnap ismét egész sereg bizalmi nyilatkozat érkezett a kormányhoz. Így a soproni, zilahi, paksi szabad- elvűpárttól, azonkívül számos községből

Az ellenzék pozsonyi kudarca.

Budapest, december 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Pozsonyból táviratozzák: A szövetkezett ellenzék, élükön Apponyi és Kossuth, tegnap nagy kudarcot vallottak Pozsonyban. Apponyi ugyanis beszédében hangoztatla a választási jog kiterjesztésének szükségét, mire Groszmann szocialista vezér szólalt fel. Groszmann felszólalásában kiemelte, hogy az ellenzék vezérei most szólnak először az általános választói jogról, de ne merjenek többé a nép közé jönni, ha valaha mást mernek követelni. A nép nem arra való, hogy a gesztenyét a parázsból kikaparja.

Groszmann után Kossuth Ferenc próbált beszélni, de oly nagy zaj és lármá támadt, hogy Kossuth nem juthatott szóhoz. A szocialisták külön határozati javaslatot is terjesztettek be és Kozma Gábor olvasta volna fel, de Apponyi nem engedte, kijelentvén, hogy oly gyülekezeten, ahol ő és társai szavában kételkednek, s ahol a magyar ellenzék vezéreit gyanus alakoknak tekintik, nem járulhat hozzá semmiféle határozati javaslatához. Erre az elnök a gyűlést határozat nélkül feloszlatta.

Az orosz-japán háború.

A mandzsuriai harcokról.

Budapest, december 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londonból táviratozzák: Pekingi hírek szerint három napos ütközet után az oroszok megkezdték a visszavonulást a Hunhó déli partjára. Negyedik napon a japánok támadólag léptek fel. Mukdennél nagy zavar van.

Port-Arthur ostroma.

Budapest, december 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Londonból táviratozzák, a japán torpedónaszádok megtámadták a „Szebasz-topol” páncélos hajót a port-arthuri kikötő bejáratában. Az eredmény ismeretlen.

Budapest, december 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londonból táviratozzák: Japán hivatalos adatok szerint Port-Arthur támadásánál a japánok 3000 halottat és 10.000 sebesültet vesztettek.

Budapest, december 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Párisból táviratozzák: Az itteni orosz nagykövetséghez Szentpétervárról távirat érkezett, hogy *Port-Arthur eleset*. A hirt még nem erősítették meg.

Királyunk a dán trónörökösnel.

Budapest, december 12. (A „Torontál” ered. táv.) Bécsből sürgönyzik: Ó felsége ma délután hosszabb látogatást tett a dán trónörökösnel. Röviddel a látogatás után a trónörökös a királyi várban leadta nevezetét

József Ágost főherceg Kisjenőn.

Budapest, december 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Kisjenőről táviratozzák: József Ágost főherceg tegnap ideérkezett. A főherceggel együtt érkeztek Augusztó főhercegasszony Koburg Fülöp herceg, Konrad és Szigfrid bajor hercegek, Lobkovitz Rudolf herceg hadtestparancsnok, Nyiri és Tallián miniszterek, Gromon Dezső államtitkár, Eszterházy Rudolf, Zichy Jenő gróf, Zichy Kázmér, Batthyány Lajos és Berchtok grófok. A társasággal együtt érkezett Ludwig Gyula. máv. elnökigazgatója, báró Stummer, báró Keltz, Lipitsch jószágigazgató már tegnapelőtt ideérkezett.

A portugál király Párisban.

Budapest, december 12. (A „Torontál” ered. távirata.) Párisból táviratozzák: A portugál király az éjjel ideérkezett. A pályaudvaron a külügyminiszter képviselője, a portugál követség tagjai és számos portugál személyiség fogadta.

A bécsi egyetemi zavargások.

Budapest, december 12. (A „Torontál” eredeti táv.) Bécsből sürgönyzik: A múlt pénteken az egyetemen lefolyt zavargásokban való részvételért eddig két diákot kizártak az egyetemről.

Határidő-üzlet.

Budapest, december 12. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak kissé csökkentek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra) 1905.	10.—17 —
Tengeri májusra) 1905.	7.56 — —
Zab (áprilisra) 1905.	7.18 — —
Rozs (áprilisra 1905.)	7.95 — —

Nyiltér.*)

**NESTLÉ FÉLE GYERMEK-
LISZT**

főfelmutathatlan
gyomorbeleg, diarrhoeában, belhuruitban szenvedők számára.
Kapható gyógyszerárak és drogueriákban.
Kísérleti célokra fél dobozok a 1 Korona.
A lisztet szülésznőknek probadozók és rópiratok ingyen
rendelkezésre állnak a NERUDA NÁNDORNAL féle
főraktárban BUDAPEST, IV. Kossuth Lajos utca 7 sz.

(824a—63)

* Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Sze

84. B. v.

A

Alól
közhírre
nagybec
évi októl
sz. alatt
testvérek
részére
becskere
végrehaj
napján N
84 fillér
lárok, ké
Nagybec
utca, bir
lett leen
hó 28-ik
tett ki,
kelt vég
tetvén,
tatók kö
t. c. 120
törvénye
fog tart

Egr
elárverez
hajtató
jogot tart
korábban
tokból li
ha első
viszonyo
zálogjog
meg van
telés ös
miserint
képest e
deséig a
adják be
is inkább
elsőbbség
gátolva
fognak

Nag
9-dik na

felv

Az egyetlen színművészeti hetilap a
Színház és Élet.

Szerkeszti **Lenkei Lajos.** *** Ügyvezető: **Lenkei Zsigmond.**

SZÍNHÁZ ÉS ÉLET.

Megjelenik vasárnaponként, legalább **20 oldalon.** — Aktuális szöveg, zeneművek, színpadi felvételek, szerzők és szereplők arcképei. Évente több mint **1000 kép, 600 cikk.** Bírálata őszinte, tárgyilagos, menten minden befolyástól!

Előfizetni bármely naptól lehet. **Negyedévre 3 korona, egyes szám ára 24 fillér. Mutatványszám ingyen.**

Kiadóhivatal: **Budapest, VIII. = Baross-utca 59. szám. =**

SZÍNHÁZ ÉS ÉLET.

(891-22)

884. B. v. k. sz. 1904.

913-1.1

Árverési hirdetmény.

Alírott kir. bir. végrehajtó által közhírré tétetik, miszerint a tekintetes nagybecskereki kir. járásbírósnak 1904. évi október hó 24-ik napján Fh. 431/2. sz. alatt kelt végzése folytán Prashák testvérek cég nagybecskereki lakos felperes részére Nbecskereki Magy. Olvasókör nagybecskereki lakosnál 40 K. jár. iránti kielégítési végrehajtás útján 1904. november hó 2-ik napján Nagybecskereken lefoglalt 3021 kor. 84 fillérre becsült butorok, villamos csillárok, könyvtár, képek stbbiből álló ingók Nagybecskereken alperes lakásán Megyeház-utca, birói árverésen készpénzfizetése mellett leendő eladatása 1904. évi december hó 28-ik napjának d. e. 9 órájára tüzetett ki, az 1904. évi V. 2168. sz. alatt kelt végzése alapján az árverés elrendelvényén, annak az alap, illetve felülfoglaltok követelése erejéig is, 1891. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében, amennyiben törvényes zálogjogot nyertek volna, meg fog tartatni.

Együttal felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, de az, ha részükre a foglalás korábban eszközöltetett, a végrehajtási iratokból ki nem tűnik, úgy az esetben is, ha elsőbbségük bérleti vagy haszonbérleti viszonyon alapszik és ezen törvényes zálogjoguk a végrehajtási jegyzőkönyvben meg van ugyan említve, azonban a követelés összege ugyanott kitüntetve nincs, miszerint az 1891. évi LX. t.-c. 111. §-ához képest elsőbbségüket az árverés megkezdéséig alírottéhoz egy példányban írásban adják be, avagy szóval jelentsék be annál is inkább, minthogy későbbben bejelentett elsőbbségek végrehajtató kielégítését nem gátolván, igénylők a vételár fölöslegére fognak utasíttatni.

Nagybecskerek, 1904. évi december hó 9-dik napján.

Kiss,
kir. bir. végrehajtó.

Mokrin község előjáróságától.

2657. szám. 1904.

899-3.3

Pályázati hirdetmény.

Mokrin község előjárósága pályázatot hirdet 2 kor. napidíj mellett egy rendszeresített díjnoki állásra, mely ki nevezés útján lesz betöltve; akik ezt elnyerni óhajtják, terjesszék be végzett tanulmányaikat s eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányaikat folyó évi december hó 15-ig a község előjáróságához, a kiknek jó írásuk van s a hivatalos magyar nyelven kívül a német, de főleg a szerb nyelvet is bírják, előnyben részesülnek.

Az állás azonnal elfoglalandó; hogy a pályázó ezen feltételeknek is eleget tud tenni, a pályázati kérvényben meg kell tenni.

Mokrin, 1904. évi december hó 5-én.

A község előjárósága.

216059. szám. 1904.

Magy. kir. államvasutak.

HIRDETÉMÉNY.

A magyar királyi államvasutak kezelése alatt álló helyi érdekű vasutak vonalain 1903. évi augusztus hó 1-től érvényes helyi díjszabáshoz (II. rész) 1905. évi január hó 1-vel egy új „Függelék” fog életbe lépni, melyben a gyulafehérvár—zalatnai, szentlőrinc—slatina—natici, szombathely—rumi, torontáli, versec—kubini és temesvár—nagygyőr közlekedési helyi érdekű vonatokon érvényes kedvezmények — az adómentességnek időközben történt lejárta folytán — a szokásos adópótlékkal felemeltetik.

Az eddig hirdetmény útján érvényben volt, valamint a díjkezdésményi jegyzékben foglalt egyes állandó jellegű kedvezmények ez alkalommal a függelékbe vétettek fel, végül a díjszabásban időközben történt változtatások folytán szükségessé vált módosítások az egyes kedvezményeknél keresztül vezetettek.

Ezen új kiadás folytán a folyó évi január hó 1-től érvényes „Függelék” hatályon kívül helyeztetik.

Az új „Függelék” a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál (Budapest, VI. Csengery-utca 33.) és az üzletvezetőségeknél példányonként 1 koronáért lesz kapható.

Budapest, 1904. november hó.

Az igazgatóság.
(Utánnomás nem díjaztatik.)

163.348/1903. szám.

M. kir. államvasutak.

Legolcsóbb utazás

Olaszországba és Dél-Franciaországba Budapest—Uj-Donbovar—Fiumén át a Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási-Társaság Fiume és Velence, illetve Ancona közt közlekedő gőzhajóin.

Hajójáratok menetrendje.

1904. május hó 1-től visszavonásig.

1. Indulás Fiuméből Velencébe minden kedden és szombaton este 8 óra 15 p.-kor, minden csütörtökön reggel 7 óra 30 perc.
2. Indulás Fiuméből Anconába minden szerdán reggel 7 óra 30 perckor és minden pénteken és hétfőn este 8 óra 15 perckor.
3. Indulás Velencéből Fiuméba minden hétfőn és szerdán este 7 óra 30 perckor és pénteken reggel 7 órakor.
4. Indulás Anconából Fiuméba minden csütörtökön reggel 7 órakor és minden kedden és szombaton este 8 óra 30 p.-kor.

Menettartam 10 óra.

Velencében érkezés és indulás a Szt.-Mark-téren.

Menetdíjak

a hajó-átelési illetékekkel együtt:

Honnan	Hová	Pénz-érték	Gyorsvonat			Személyvonat III. osztály
			I.	II.	III.	
Budapest	Velence vagy Ancona	kor.	40-00	30-00		16-00
.	Cannes	franc	122-45	87-80		
.	Firenze	.	79-80	58-10		32-50
.	Genova	.	95-55	69-10		38-95
.	Grasse	.	124-60	89-25		
.	Lyon-Perrache	.	134-55	95-70		
.	Marseille	.	144-05	102-40		
.	Milano	.	76-25	55-60		31-05
.	Menton	.	116-30	83-65		
.	Napoli	.	106-85	77-05		43-60
.	Nizza	.	119-00	85-45		
.	Róma	.	80-05	58-25		32-60
.	Torino	.	95-40	69-00		38-90
Bécs	Velence vagy Ancona	kor.	51-40	37-40		19-50
Berlin	.	márka	103-80	73-50		41-20
Breslau	.	.	80-60	58-00		31-80
Hamburg	.	.	130-20	93-10		54-90

A gőzhajókon egy ágyért két korona után fizetendő.

A hajó-átelési díj magában Fiuméből—Velencébe vagy Anconába:

Diszterem hálólhelytel együtt 16 kor.
 I. osztály 12
 III. (fedélzet) 6

A gőzhajóknak a Budapest—Fiume közt közlekedő gyorsvonatokkal, valamint Velencébe és Anconába a Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Milano stb. felé induló, illetve onnan érkező olasz vonatokkal közvetlen csatlakozásban állanak. Fiuméba a vonatok a gőzhajók kikötőhelyéig közlekednek s onnan indulnak.

Fiuméből—Dalmáciába naponként indulnak gőzhajók, ezek közül hetenkint 4 gyorsjárat és pedig: Zarába, Spalatoba, Metkovicba, Raguzába és Cattaróba, melyek menetrendje az „Utmutató”-ban foglaltatik.

Menetjegyeket és csoportosítható körutazási jegyeket a fent megnevezett állomások, ugyszintén a magyar kir. államvasutak központi menetjegyi-irodái Budapestben és Bécsben, továbbá a Cook Tamás és fia cég utazási irodái Budapestben és Bécsben adnak ki, ahol a kívánt felvilágosítások is megadatnak.

Budapest, 1903. november hóban.

Az igazgatóság.
(Utánnomás nem díjaztatik.)

43056/1904. sz.

Magyar kir. államvasutak
Bpest jobbparti üzletvezetőség.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak Budapest jobbparti üzletvezetősége az 1905. évben szükséges 3000 darab bélyegző pótlására nyilvános pályázatot hirdet.

Ezen mennyiségek nem fix mennyiség, hanem csak tájékoztató jellegűek és tartozik szállító a tényleges szükségletét, — mely a fenti mennyiségeknél lehet korlátlanul több vagy kevesebb — szabítani és pedig az időközben kiadandó megrendelési levelekben kitűzendő határidő alatt.

A bélyegző pótlásra vonatkozó részletes kintatás, mely egyszersmind ajánlati mintául is használandó, az üzletvezetőség anyagbeszerzési osztályánál (I. d.) Budapest, Külsőkerpesi-ut nyugdíj ház csoportban kapható.

Ugyanezen kintatásban fel vannak sorolva az egyéb pályázati és szállítási feltételek. Az ajánlat 1 koronás magyar bélyeggel ellátva, lepecsételve s a borítékra „Ajánlat a 43056/904. számhoz” felirattal megjelölve legkésőbb 1904. évi december hó 20-án déli 12 óráig nevezett üzletvezetőség anyagbeszerzési osztályához beterjesztendő.

Budapest, 1904. november 28.

Az üzletvezetőség.
(Utánnomás nem díjaztatik.)

Hirdetések

felvétetnek a „TORONTÁL” kiadóhivatalában.

Szeferin község előjárósága.

2323. szám. 1904.

914-11

Arlejtési hirdetmény.

Alólirott község előjárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a Szeferin községben szükséges előfogati fuvarozás 1905. évi január hó 1-től december hó 31-ig egy évre leendő biztosítása végett a szóbeli árlejtés Szeferin község-házánál 1904. évi december hó 18 án d e. 11 órakor fog megtartatni.

Kikiáltási ár az egész évi szolgálatra 3200 kor, mire árlejtetni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy a feltételek alólirott előjáróságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Szeferinen, 1904. évi december hó 9-én.

Jankulov,
jegyző.Matyői Gyóka,
bíró.

7578. tlkvi szám. 1904.

903-1.1

Arverési hirdetmény kivonata.

A perlaszi kir. járásbíró, mint tlkvi hatóság az előterjesztett kérelem folytán a m. kir. államkincstár javára 90 kor. 72 fillér tőke, ennek 1903. évi január hó 1-től járó 5% kamatai, 6 korona 40 fillér már megállapított, 9 kor. 60 fillér jelenlegi s a még felmerülő költségek kielégítése végett az 1881. évi 60 t.-c. 144 §-a alapján és 146. §-a értelmében Zavacsity Péter mint Kragujevác Péter birtokutóda perlaszi lakos ellen az ezen kir. járásbíró-ság területén a perlaszi 2415. számú tkvben foglalt:

70. számú ház és 166 □-öl házhelyre 1088 korona becsárban az árverést elrendeli s azt, valamint a megállapított feltételeket ezennel közhírré teszi.

A nyilvános árverés a kir. járásbíró, mint tlkvi hatóság hivatali helyiségében 1905. évi január hó 13. napjának d. e. 9 órákor fog megtartatni a következő egy a telekkönyvi hivatalban, mint Perlasz községben kifüggesztett s megtekinthető feltételek mellett:

1. Kikiáltási ár a becsár.
2. Ezen árverésen a fenti ingatlanok a kikiáltási áron alól is el fognak adatni.
3. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

Perlasz, 1904. évi október hóban.

Tóth,
kir. járásbíró.

Rámpás

literenkint 28 krajcár
kapható (731-x.45)

Dr. Brájjer Lajosnál

Zápolya-utca 1. szám.

FELTÜNŐ UJDONSÁG.

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszerű veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia
SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

505-x.99

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál. Nagybecskerekén.

Elsőrendű
tüzifa.
Valódi porosz Kitünő minőségű
szalon kőszén pirszén (coacs)
a Wildensteinsegen-Richterhof-féle bányákból.
Legjobb faszen.
Kaphatók:
KURLÄNDER IMRE fakeskedőnél
a Kurländer-udvarban, Gizella-part 2766. sz. — Telefon 89. sz.
— Továbbá a fatelopen, Korona-utca 585/II. — Telefon 35. sz. —

9078. tlkvi. sz. 1904.

903-1.1

Arverési hirdetmény.

A törökbecsei kir. járásbíró, mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. államkincstár végrehajthatónak Putty Mőja és Szuvacsarov Rádáné született Putty Mela melencei lakos végre hajtatást szenvedő elleni 669 korona 73 fillér és jár. iránti végrehajtatási ügyében a területén fekvő következő ingatlanok egy mint:

1. a melencei 628. sz. tkvben A. I. 1. sorsz. (947-948.) hrsz. 305. ö. i. sz. ház 400 négyszögöl beltelekkel 424 kor. kikiáltási árban;

2. a melencei 628. sz. tkvben A. II. 1-3. sorsz. 2390., 3715, 7144. hrsz. 1 hold 1598 négyszögöl szántó 750 korona kikiáltási árban;

3. az ugyanazon számú telekjegyző-könyvben A. + 1 sorsz. 8332. hrsz. 281. négyszögöl szőlő 86 korona kikiáltási árban 1905. évi február hó 7. (hét) napjának d. e. 9 órákor Melence község-házában árverés alá fognak bocsátatni és a kikiáltási áron alól is el fognak adatni.

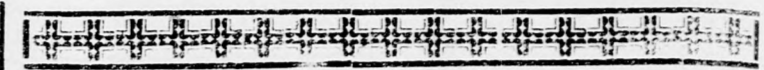
Venni szándékozók tartoznak az ingatlan kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én kelt 3333. sz. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában jelölt óvadékképesnek nyilvánított értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt át szolgáltatni.

Vevő köteles a vételár 3 egyenlő részletben és pedig az első az árverés jogerőre emelkedése után 15 nap alatt, a másodikat 30 nap, az utolsóat 45 nap alatt mindig az árverés napjától számítandó 5%-os kamattal együtt a törökbecsei kir. adóhivatal mint letéti pénztáránál szabályszerű letéti kérvény kapcsán lefizetni s a vételár után járó kincstári illetéket viselni.

A bánatpénz az utolsó részletben fog beszámíttatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt a kir. járásbíró, mint tlkvi irattárban és Melence község-házában megtekinthetők.

Kelt Törökbecsén, a kir. járásbíró, mint tlkvi hatóságnál 1904. évi október hó 25-én.

Patay,
kir. járásbíró.

Kiadó lakás.

A Kínizsi- és Gimnázium-utca sarkán, a „Club“-kávéházzal szemben egy

utcai lakás

bolthelyiséggel vagy anélkül

azonnal kiadó.

Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

(903-x.2)

Karácsonyfák

és

karácsonyfa díszek

kaphatók

Ro'sa Béla

fűszer- és csemegeüzletében.

Nagybecskerek.

(911-3.1)

Jégverem,

ugyszintén

LAKÁS

mellékkeliségekkel és szép nagy udvarral, helyben

azonnal kiadó.

Bővebb felvilágosítást a „Gyártelep“ sörfőző r.-t. Temesvár ad.

(894-3.3)

Törökbecsel járás főszolgabírájától.

9033. szám 1904.

900-3.3

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye törökbecsei járáshoz tartozó Karlova község orvosi állására ezennel pályázatot hirdetek. Felhívom, hogy akik ezen állást elnyerni óhajtják, az 1883. I. t.-c. 9. §, illetőleg az 1876. XIV. t.-c. 143. §. alapján felszerelt kérvényüket hozzámm 1905. évi január hó 1-ig nyújtsák be.

Az orvos javadalmazása:

1. Évi fizetés 1600 korona.
2. A szabályrendeletben megállapított látogatási és husszemplézet díjak.

Figyelmeztetnek végül pályázók, hogy a megválasztandó orvos a vármegyei nyugdíj-intézetbe tartozik belépni.

Dr. Csávósy Ignác,
főszolgabíró, tb. főjegyző.